

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
DEĞERLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÇOCUK EDEBİYATI YAZARI SARA ŞAHİNKANAT'IN KİTAPLARININ
DEĞERLER EĞİTİMİ KAPSAMINDA İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HATİCE DUYAR

DANIŞMAN
DOÇ. DR. YUSUF KESKİN

AĞUSTOS 2021

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
DEĞERLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÇOCUK EDEBİYATI YAZARI SARA ŞAHİNKANAT'IN KİTAPLARININ
DEĞERLER EĞİTİMİ KAPSAMINDA İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HATİCE DUYAR

DANIŞMAN
DOÇ. DR. YUSUF KESKİN

AĞUSTOS 2021

BİLDİRİM

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez-Proje Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırladığım bu çalışmada:

- Tezde yer verilen tüm bilgi ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve sunduğumu,
- Yararlandığım eserlere atıfta bulunduğumu ve kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değiştirmede bulunmadığımı,
- Bu tezin tamamını ya da herhangi bir bölümünü başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

Hatice DUYAR

İTHAF

Yol arkadaşım eşime ve göz aydınlığı oğluma ithafen ...

ÖNSÖZ

Sosyal yaşam becerilerinin geliştiğı ve yaşantıyla değerlerin öğrenildiğı kritik dönem olan okul öncesi çağı çocuklarına nitelikli eserler okumak ve incelemek büyük önem arz etmektedir. Çocuklar kendileri için yazılmış eserler sayesinde bulundukları gelişim çağı gereğı kahramanları içselleştirir değerleri öğrenebilir.

Yaşantıların değıştiğı toplumsal gerçeklerin farklılaştığı bu zamanda çocuklarımıza doğru değerleri öğretmek hem ailelerin hem öğretmenlerin kutsal görevidir. Bunun için yapılabilecek birçok şey vardır. Çocuk edebiyatı bunun naif halidir. Doğru eserlerle çocuklarımıza baskı kurmadan parmak kaldırmadan tenbihlemeden eserleri içselleştirerek öğrenmeyi sağlayabiliriz.

Bu çalışmanın planlanmasında ve yürütülmesinde sabır, özveri ve bilimsel desteğini esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Yusuf Keskin'e, bilgi ve deneyimlerinden her zaman yararlandığım saygıdeğer hocam Prof. Dr. Sevgi Coşkun Keskin'e teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca beni destekleyen ve motive eden can yoldaşım Selim Duyar'a ve değerli dostlarıma ayrıca teşekkür ediyorum.

ÖZET

ÇOCUK EDEBİYATI YAZARI SARA ŞAHİNKANAT’IN KİTAPLARININ DEĞERLER EĞİTİMİ KAPSAMINDA İNCELENMESİ

Hatice DUYAR, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Yusuf KESKİN

Sakarya Üniversitesi, 2021.

Bu araştırma da Sara Şahinkanat’ın yazarı olduğu okul öncesine yönelik olan çocuk kitapları, değerler eğitimi kapsamında incelenmiştir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinde biri olan doküman analizi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Okul öncesi çağı çocuklarına uygun olan sekiz kitap doküman analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bu çalışma sırasında incelenecek olan çocuk kitapları baştan sona ayrıntılı şekilde dikkatlice birkaç defa okunmuştur. Kitabı kısaca tanıtan özetleri yazılmıştır. Her bir çocuk kitabının içerisinde bulunan yazıların ve resimlerin değer tespitleri yapılmıştır. Ayrıca yazılarda bulunan beceriler ve kavramlarda çalışmada belirtilmiştir. Çözümlemeler sonucunda Sara Şahinkanat’ın kitaplarında okul öncesi dönem çocukları için nitelikte değer aktarımı olabileceği ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Değerler, Değerler Eğitimi, Resimli Çocuk Kitapları.

ABSTRACT

A REVIEW OF THE BOOKS OF CHILDREN'S LITERATURE WRITER SARA ŞAHİNKANAT WITHIN THE SCOPE OF VALUES EDUCATION

Hatice DUYAR, Master's Thesis

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Yusuf KESKİN

Sakarya University, 2021.

In this research, children's books for preschool, written by Sara Şahinkanat, were examined within the scope of values education. The study was carried out using the document analysis method, which is one of the qualitative research methods. Eight books suitable for preschool children were analyzed by document analysis method. The children's books to be examined during this study have been carefully read several times from beginning to end. Abstracts have been written briefly introducing the book. The values of the writings and pictures in each children's book were determined. In addition, the skills and concepts found in the articles are specified in the study. As a result of the analysis, it was revealed that Sara Şahinkanat's books can qualitatively transfer value for preschool children.

Keywords:Preschool Education, Values, Values Education, Picture Books For Children.

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	i
İTHAF	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	x
RESİMLER LİSTESİ	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR	xiv
BÖLÜM I	15
GİRİŞ.....	15
1.1. Resimli hikâye kitabı yazarı Sara Şahinkanat'ın kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi	15
1.1.1. Problem / problem durumu.....	15
1.1.2. Alt problemler	15
1.1.3. Tezin amacı.....	16
1.1.4. Tezin önemi	16
1.1.5. Sınırlılıklar.....	16
1.1.6. Varsayımlar	16
1.1.7. Tanımlar	17
BÖLÜM II.....	18
ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	18
2.1. Araştırmanın kuramsal çerçevesi.....	18
2.1.1. Çocuk nedir?.....	18
2.1.2. Çocuk edebiyatı	20

2.1.2.1. Yaş Gruplarına göre çocuk kitapları ve okuma alışkanlığı	22
2.1.3. Çocuklara yönelik kitaplarda bulunması gereken özellikler	26
2.1.4. Çocuk kitaplarının materyal açısından özellikleri	27
2.1.5. Resimli çocuk kitaplarının özellikleri.....	28
2.1.6. Çocuk kitaplarında konunun ele alınış biçimi	28
2.1.6.1. Kurgu	29
2.1.6.2. Tema	29
2.1.7. Çocuk kitaplarında dil	30
2.1.8. Değer nedir?	30
2.1.9. Değerler eğitiminin önemi.....	33
2.1.10. Okulda değer eğitimi	35
2.1.11. Erken çocukluk döneminde değer eğitimi	35
2.1.12. Okul öncesi eğitim ve değerler eğitimi arasındaki ilişki	37
2.1.13. Okul öncesi eğitim programında değerler	39
2.1.13. Sara Şahinkanat hakkında.....	42
2.1.14. İlgili Alanyazın	43
BÖLÜM III.....	49
YÖNTEM	49
3.1.Araştırmanın Modeli	49
3.2.Çalışma Grubu	49
3.3. Araştırmanın Veri Kaynakları	50
3.4. Verilerin Analizi	50
BÖLÜM IV	51
BULGULAR VE YORUM	51
4.1. “Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor” Adlı Kitapta Yer Alan Değerlere İlişkin Bulgular. 51	
4.1.1. “Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor” Adlı Kitapta Yer Alan Değerler	51

4.1.2. “Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor” Adlı Kitapta Yer Alan Beceri Ve Kavramlar.....	55
4.2. “Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan” Kitabında Yer Alan Değerlere İlişkin Bulgular	58
4.2.1. “Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan” Kitabında Yer Alan Değerler	58
4.2.2. “Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan” Adlı Kitapta Yer Alan Beceri Ve Kavramlar	60
4.3. “Maymun Kral” Kitabında Yer Alan Değerlere İlişkin Bulgular.....	61
4.3.1.“Maymun Kral”Adlı Kitapta Yer Alan Değerler.....	62
4.3.2. “Maymun Kral”Adlı Kitapta Yer Alan Beceri Ve Kavramlar	64
4.4. “Üç Kedi Bir Dilek”Adlı Kitapta Yer Alan Değerlere İlişkin Bulgular	65
4.4.1. “Üç Kedi Bir Dilek” Adlı Kitapta Yer Alan Değerler.....	66
4.4.2. “Üç Kedi Bir Dilek” Adlı Kitapta Yer Alan Beceri Ve Kavramlar	69
4.5. “Annemin Çantası”Adlı Kitaba İlişkin Bulgular	71
4.5.1. “Annemin Çantası” Adlı Kitapta Yer Alan Değerler	72
4.5.2. “Annemin Çantası”Adlı Kitapta Yer Alan Beceri Ve Kavramlar	75
4.6. “Mevsimlere Güzelleme”Adlı Kitapta Yer Alan Değerlere İlişkin Bulgular.....	77
4.6.1. “Mevsimlere Güzelleme”Adlı Kitapta Yer Alan Değerler.....	77
4.6.2. “Mevsimlere Güzelleme”Adlı Kitapta Yer Alan Beceri Ve Kavramlar	82
4.7. “Üç Kedi Bir Canavar” Adlı Kitapta Yer Alan Değerlere İlişkin Bulgular	83
4.7.1. “Üç Kedi Bir Canavar” Adlı Kitapta Yer Alan Değerler	84
4.7.2. “Üç Kedi Bir Canavar” Adlı Kitapta Yer Alan Beceri Ve Kavramlar	87
4.8. “Babamın Battaniyesi” Adlı Kitaba İlişkin Bulgular	89
4.8.1 “Babamın Battaniyesi” Adlı Kitapta Yer Alan Değerler.....	90
4.8.2.“Babamın Battaniyesi” Adlı Kitapta Yer Alan Beceri Ve Kavramlar	93
BÖLÜM V	95
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	95
5.1. Sonuç	95

5.2. Tartışma.....	101
5.3. Öneriler.....	103
KAYNAKLAR.....	105

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.Okul Öncesi Eğitim Programlarında Kazandırılması Amaçlanan Temel Değerler	39
Tablo 2. “Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor” Kitabındaki Değerler	52
Tablo 3.“Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor” Adlı Kitapta Yer Alan Beceri ve Kavramlara Dair Bulgular	56
Tablo 4.“Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan” Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular	58
Tablo 5.“Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan” Kitabında Yer Alan beceri ve kavramlara Yönelik Bulgular	61
Tablo 6.“Maymun Kral” Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular.....	62
Tablo 7.“Maymun Kral” Kitabında Yer Alan becerileri ve kavramlara Yönelik Bulgular	65
Tablo 8.“Üç Kedi Bir Dilek” Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular.....	66
Tablo 9.“Üç Kedi Bir Dilek” Kitabında Yer Alan becerileri ve kavramlara Yönelik Bulgular	69
Tablo 10.“Annemin Çantası” Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular	72
Tablo 11.“Annemin Çantası” Kitabında Yer Alan beceri ve kavramlara Yönelik Bulgular	76
Tablo 12.“Mevsimlere Güzelleme” Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular.....	78
Tablo 13.“Mevsimlere Güzelleme” Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular.....	82
Tablo 14.“Üç Kedi Bir Canavar” Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular	84
Tablo 15.“Üç Kedi Bir Canavar” Kitabında Yer Alan beceri ve kavramlara Yönelik Bulgular	87
Tablo 16.“Babamın Battaniyesi” Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular.....	90
Tablo 17.“Babamın Battaniyesi” Kitabında Yer Alan beceri ve kavramlara Yönelik Bulgular	94
Tablo 18.Yazıların Değer Analizi	95

Tablo 19.Resimlerin Değer Analizi.....	97
Tablo 20.Beceri Analizi.....	99
Tablo 21.Kitaplarda Kavramlara Yer Verilme Durumu.....	100

RESİMLER LİSTESİ

<i>Resim 1.</i> Sevgi değeri görselleri	53
<i>Resim 2.</i> Yardımseverlik değeri görselleri	54
<i>Resim 3.</i> Mutluluk değeri görseli.....	54
<i>Resim 4.</i> Merhamet değeri görseli	55
<i>Resim 5.</i> Özgürlük değeri görseli	55
<i>Resim 6.</i> Sabırlı olma becerisine vurgu	57
<i>Resim 7.</i> Karar verme becerisine vurgu.....	57
<i>Resim 8.</i> Sevgi değeri görseli	59
<i>Resim 9.</i> Mutluluk değeri görseli.....	60
<i>Resim 10.</i> Cesaret değeri görseli.....	60
<i>Resim 11.</i> Özgüven değeri görseli	63
<i>Resim 12.</i> Dostluk değeri görseli.....	64
<i>Resim 13.</i> Mutluluk değeri görseli.....	64
<i>Resim 14.</i> Dostluk değeri görseli.....	67
<i>Resim 15.</i> Estetik değeri görseli	68
<i>Resim 16.</i> Mutluluk değeri görseli.....	68
<i>Resim 17.</i> Sevgi değeri görseli	69
<i>Resim 18.</i> Sabırlı olma becerisi görseli	71
<i>Resim 19.</i> Sevgi değeri görseli	73
<i>Resim 20.</i> Temizlik değeri görseli	74
<i>Resim 21.</i> Yardımseverlik değeri görseli.....	74
<i>Resim 22.</i> Sorumluluk değeri görseli.....	74
<i>Resim 23.</i> Estetik değeri görseli	75
<i>Resim 24.</i> Paylaşma becerisine vurgu	77
<i>Resim 25.</i> Mutluluk değeri görselleri	79

<i>Resim 26. Mutluluk değeri görselleri</i>	<i>79</i>
<i>Resim 27. Estetik değeri görseli</i>	<i>80</i>
<i>Resim 28. Sorumluluk değeri görseli.....</i>	<i>80</i>
<i>Resim 29. Dostluk değeri görseli.....</i>	<i>81</i>
<i>Resim 30. Özgüven değeri görseli</i>	<i>81</i>
<i>Resim 31. Yardımseverlik değeri görseli.....</i>	<i>82</i>
<i>Resim 32. Merhamet değeri görseli</i>	<i>85</i>
<i>Resim 33. Sevgi değeri görseli</i>	<i>85</i>
<i>Resim 34. Estetik değeri görseli</i>	<i>86</i>
<i>Resim 35. Dostluk değeri görseli.....</i>	<i>86</i>
<i>Resim 36. Cesaret değeri görseli.....</i>	<i>87</i>
<i>Resim 37. İşbirliği becerisi görseli</i>	<i>89</i>
<i>Resim 38. Mutluluk değeri görselleri</i>	<i>91</i>
<i>Resim 39. Yardımseverlik değeri görselleri</i>	<i>92</i>
<i>Resim 40. Aile birliğine önem değeri görseli</i>	<i>92</i>
<i>Resim 41. Estetik değeri görseli</i>	<i>93</i>
<i>Resim 42. Özgüven değeri görseli</i>	<i>93</i>

ŞİMGELER VE KISALTMALAR

Akt. : Aktaran

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde; çalışmanın daha iyi anlaşılması amacıyla problem, problem cümlesi, amaç, alt amaçlar, önem ve sınırlılıklar hakkında bilgi verilmiştir.

1.1. Resimli hikâye kitabı yazarı Sara Şahinkanat'ın kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi

1.1.1. Problem / problem durumu

Bireyde değerler eğitimi anne karnında başlar. 0-6 yaşlar arasını kapsayan okul öncesi dönem ise, kişiliğin oluşumu ve şekillenmesi, doğru ve yanlış ayırt etmesi, toplumsal yaşantıya uyum sağlaması ve merakının doğru bir şekilde yönlendirilmesi ve geliştirilmesi açısından yaşamın en kritik dönemlerinden biridir.

Resimli hikaye kitapları okul öncesi eğitimin en önemli eğitsel araçlarından biridir. Bu kitaplardan eğer eğitici donanımlı olursa, çocukların gelişim düzeylerine ve yaşlarına uygun etkinlikler hazırlayarak maksimum fayda elde edebilir.

Kişinin mutlu ve kendini gerçekleştirmiş bir birey olarak yetişmesi değerler eğitimine olan ihtiyacı doğurur. Çocukluktan itibaren değerler aileden, çevreden, okuldan, öğretmenden öğrenilmeye başlar. Öğrenmenin bir kısmı ise teknolojik araçlarda izlenilenlerden ya da okunan hikaye kitaplarından ve incelenen resimlerden edinilir. Kitaplardaki kahramanlarını içselleştiren çocuklar onları değer anlayışlarını da sahiplenir.

Yazdığı resimli çocuk kitaplarıyla Sara Şahinkanat okul öncesi dönem çocukları için dikkat çekici, etkili ve başarılı eserler ortaya koymuştur. Bu anlamda çocuk edebiyatı için önemli bir isimdir. Bu amaçla yapılacak çalışmada Sara Şahinkanat'ın eserleri değerler eğitimi açısından incelenmiştir. Bu araştırmanın problem cümlesi, “Sara Şahinkanat'ın resimli çocuk kitaplarında hangi değerler mevcuttur ve bu değerlerin çocuklara aktarımında eserlerin katkısı ve önemi nedir?” olmuştur.

1.1.2. Alt problemler

- Sara Şahinkanat'ın çocuk edebiyatındaki yeri ve önemi nedir?

- Sara Şahinkanat'ın resimli çocuk kitaplarının yazılarında hangi değerler öne çıkmaktadır?
- Sara Şahinkanat'ın resimli çocuk kitaplarının görsellerinde hangi değerler öne çıkmaktadır?
- Sara Şahinkanat'ın resimli çocuk kitaplarından değerler eğitimi bağlamında nasıl yararlanılır?

1.1.3. Tezin amacı

Araştırmanın amacı, Sara Şahinkanat'ın okul öncesi dönem çocuklarına yönelik yazdığı resimli hikaye kitaplarındaki değerleri belirlemek ve bu eserlerin değerler eğitimi açısından önemine dikkat çekmektir. Nitelikli kitap seçiminin önemini ve kazanımlarını ve değerler eğitiminde nasıl kullanılabileceğini anlamaktır.

1.1.4. Tezin önemi

Okul öncesi öğretmenleri ve okul öncesinde çocuğu olan anneler doğru yazar ve doğru kitap bulmakta zorlanmaktadırlar. Bu anlamda eğitime katkı sağlayan sara şahinkanatın resimli hikaye kitaplarının incelenmesi ve nitelik olarak ortaya konması önemlidir diye düşünülmüştür.

1.1.5. Sınırlılıklar

Çalışmanın kapsamı Sara Şahinkanat'ın çocuklara yönelik yazdığı kitaplardan okul öncesi dönemine uygun olduğu düşünülmüş seçilen sekiz eseri ile sınırlıdır.

1.1.6. Varsayımlar

- Bu çalışma için belirlenen Sara Şahinkanat'ın okul öncesine yönelik yazdığı eserlerinin 3-6 yaş grubuna uygun olduğu varsayılmıştır.
- Bu çalışma için seçilen örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.1.7. Tanımlar

Değer: Bir toplumda, neyin iyi veya kötü, doğru ya da yanlış, arzu edilir ya da edilmez olduğu konusundaki ortak görüşler, normlardır(Budak, 2000).

Değerler Eğitimi: “Değerler eğitimi toplumsal hayatı oluşturan, fertleri birbirine bağlayan, gelişmeyi, ilerlemeyi, olgunlaşmayı mutluluğu ve huzuru sağlayan, risk ve tehditlerden koruyan ahlaki, insani, sosyal ve manevi değerlerimizin tüm fertlere kazandırılması ve aktarılması sürecidir.” (Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2010).

Çocuk Edebiyatı: “Erken çocuklukta başlayan ergenlik dönemine kadar olan süreçte çocukların bilişsel ve dilsel gelişim özellikleri göz önüne alınarak onların düşünce ve duygu dünyalarına ulaşabilen sanatsal nitelikli ürünlerdir.” (Sever, 2015, s. 9)

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Araştırmanın kuramsal çerçevesi

2.1.1. Çocuk nedir?

İnsanoğlu var olduğu günden beri sürekli etkileşim içerisinde. Dolayısıyla çocukta bu etkileşimin önemli bir parçasıdır. Etkileşim çok yönlü olduğu hasebiyle tam manasıyla çocuk kavramının tanımını yapmak oldukça güçtür.

Sosyal yaşam içerisinde fertlerin birbirlerine karşı olan tutumlarının her kültürde farklılık gösterdiği gibi çocukluk olgusunun da toplumsal bir yönü olduğu gerçeğiyle çocuk kavramını ifade edecek genel bir tanımın yapılması güçleşmektedir.(Öktem, 2012, s. 5).

Çocuk tanımı yapılırken birden çok alanla ilişkilendirildiği için hangi açıdan bir tanım yapılırsa yapılsın eksik kalacağı düşünülebilir. Alan uzmanlarının ortak bir tanım bulmakta zorluk çektiği çocuk kavramı biyolojik ve sosyolojik bilgilere mi yahut pozitif hukuka göre mi yapılacağı hakkında ihtilaflar olmaktadır (Kök, 2002,s. 92-93).

Gelişim psikolojisine göre çocukluk dönemi, çocuğun doğumundan ergenlik dönemine kadar olan süreçtir. Bu dönem 0-2 yaş bebeklik dönemi, 3-7 yaş ilk çocukluk dönemi ve 8-11 yaş ikinci çocukluk dönemi olarak tanımlanmaktadır. (Şeker, 2011, s. 196-202;akt: Dilci 2014). Bu yaş dönemleri gelişen dünya ile farklı toplumsal değişimler ile birlikte değişiklik arz etmektedir. Örneğin 0-2 yaş arasında görülen özellikler her çocukta aynı olmayabilir.

Bir başka yorum ise; Çocuk sürekli değişim ve gelişim gösterdiği için (Altınköprü, 2003,s. 12) kültürel aktarım açısından da kıymetli bir varlık olarak farklı bir konuma getirilmektedir. Çocuk adına yapılacak tanım yasaların ve toplumun çocuğa olan bakış açısını direkt etkileyecektir. Örnek verilecek olursa çocukluk terimlerine Orta Çağ'da rastlanmadığı bu kavramının küçük yetişkin olarak nitelendirildiğini görüyoruz. Çocuğun bebeklik ile ergenlik arasındaki yaşam evresinden çok akraba (döl) olarak ifade edilmiştir (Gander ve Gardiner, 2010,s. 26).

Bu örnekten yola çıkarak çocukluk kavramı tarihsel süreç içerisinde çok yönlü değişiklik göstermektedir. “ Hukuki açıdan çocuk değerlendirildiğinde Birleşmiş Milletler Çocuk

Hakları Sözleşmesi'nde erken yaşta reşit olma durumu hariç on sekiz yaşına kadar her insan çocuk olarak tanımlanmaktadır. ” (Şirin, 2011, s. 21).

Türk Hukuk Sisteminde kişiliğin kazanılması çocukluğun başlangıcı sayılmıştır. Kişilik tanımı çocuğun sağ olarak tamamı ile doğdupu anda başlayan ve ölümü ile son bulan sürecin tamamıdır. Çocuk hak ehliyetini, anne rahmine düştüğü anda sağ doğmak koşulu ile elde eder. Bu durumda kişiliğin kazanılması ve dolayısı ile çocukluğun başlayabilmesi için bu iki koşulun birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

Çocuğun hakları ve çocuğun korunmasına ilişkin kanunlar Türk medeni kanununda yer almaktadır. Çocuğun aile içerisinde güvende olması, ailenin çocuğu korumadaki önemi ve çocuk ile ebeveynleri arasındaki say bağının kurulması ve bunun sonuçları bu esaslarda yer almaktadır.

Hayatın içindeki çocuk değerlendirildiğinde çocuk tabiatı itibariyle yeterli yetkinliğe sahip olmada dünyaya gelmiş bir insandır. “Çocuk başta merak duygusuyla sonra etrafını keşfetmekle, kimi zamanda toplumun geleceğinin mini bir kesitini ifade eden minyatür bir yetişkindir. Kendi iç dünyasında kaos ortamını, oturmamış karakter üzerinde yaşayan, kah gülen kah ağlayan sosyal bir varlık olma yolunda çaba sarf eden erken dönem insanını ifade eder. ” (Dilci 2014, s. 27).

Dini değerlendirmelere göre bakıldığında ebeveynler çocuklarını yetiştirirken hatta daha anne karnındayken kendi değerlerini, kabullerini kendi çocuklarına telkin etmeye çalışır ve bu doğrultuda yetiştirirler. Çocukların gelişim dönemleri aşağıda şöyle sıralanmıştır:

Bebeklik Dönemi (0-2 Yaş) : Fıtrat üzere dini duygu doğuştan mevcuttur. Bebeklik döneminin sonuna doğru dil gelişimiyle de ilişkili olarak, birkaç kelime Allah lafzı ve ebeveynlerin bazı dinî davranışlarının taklit edildiği görülmektedir. Çocuk için bebeklik döneminde dinî gelişim, sevgi, güven ve bağlanma gibi duygularla sınırlıdır.

Erken Çocukluk Dönemi (2-8 Yaş) : Çocuk iki yaşından itibaren konuşmaya, kavramaya, farkında olmaya, çevresini ve kendisini anlamdırmaya; çevreden etkilenmeye başlar. Bu dönemde aile büyük önem taşımaktadır. Bu dönemde antropomorfik düşünce (Allah'ı büyük bir insan gibi hayal etme, soyut varlığı somutlaştırma) vardır.

Dr. Montessori'nin genel ve geniş bakış açısıyla çocuk kavramını en güzel ifade ile değerlendirmiştir.

Dr. Montessori'ye göre çocuk evrenseldir. Bütün çağlarda var olmuştur ve zamanın sonuna dek varolacaktır. Tarih öncesi veya Ortaçağ çocuğu diye bir şey yoktur. Gerçekte tek bir

çocuk vardır: Bütün çağların ve ırkların çocuğu kültürlerinin temel taşı, törelerinin vârisi, tarihlerini bir sonraki kuşağa aktaran ve barışın yolunu açandır . Dr. Montessori çocuğun görevini, “kendinden içinde yaşadığı çevreyle uyum halinde, kültürüne, zamanına, yerine, uygun bir insan yaratmaktır.” Yeni doğmuş bir bebekle üç yaşında bir çocuk arasında çok kısa bir zamanda inanılmaz değişim olmaktadır. Bunu “*Çocukluğun Sırrı*” olarak niteleyen Dr. Montessori, eğitimciye düşen görevi ise, çocukların bu mucize güçlerini erişilebilecek en son noktaya kadar geliştirmelerine rehber olmak olarak tanımlıyor. Günümüzün çocuğunun potansiyeli geliştirmesine yardımcı olmak ise, Montessori yönteminin ilkelerini bir bütün olarak kavramak ve eğip bükmeden uygulamak gerekmektedir. Çocuk, hangi iklimde dünyaya gelirse gelsin , Dr. Montessori'nin “emici zihin” diye tanımladığı bir yetiye sahip olarak doğar. Etrafındakiler bilmediği bir lisan konuşurken, iki yıl sessiz sedasız oturup sonra aniden bu dili hatasız kuralları, telaffuzu ve ayrıntılarıyla konuşmaya başlayabilmek hangi yetişkinin harcıdır? Halbuki dünyanın dört bir tarafında iki buçuk yaşında olan çocuklar bu işi yapabilmektedir. “Emici zihin” dili öğrenmekle de yetinmez. Doğduğu yerin kültürünü tümüyle zihnine alır, sindirir zamanının ve mekânının bütün özelliklerine sahip bir kişiliği potansiyel becerileriyle oluşturur.

Çocuğu tanımlarken belki de çok derinlerde aramak onu bulanıklaştırırken onu anlamamızı güçleştiriyor. Sadece içimizdeki çocuğa bakmak onu anlamamızı netleştirecektir.

2.1.2. Çocuk edebiyatı

Her dönemde tüm çocuklar içinde bulundukları çevre ile etkileşim halindedirler. Bu etkileşim, çocukların çevrelerinde bulunan canlı ve cansız varlıklar yoluyla gerçekleşerek çocukların gelişimlerini ve öğrenmelerini etkilemektedir. Gerçekleşen etkileşim sürecindeki bireyleri; aileler, arkadaşlar, okul çevresi başta olmak üzere sosyal yaşamında karşılaştığı tüm kişiler oluşturmaktadır. Etkileşimde bulundukları nesneler ise; oyuncak, oyun materyalleri, kitapların yanı sıra günlük yaşamı devam ettirebilmek için kullanılan tüm araç ve gereçlerdir. Özellikle, kitaplar çocukların dünyayı somutlaştırmasını ve düşüncelerinin şekillendirilmesi noktasında büyük bir öneme sahiptir. Çocuklar için hazırlanmış olan bu kitaplar, çocuk edebiyatının geniş bir alanını oluşturmaktadır.

Çocuk edebiyatı ile ilgili yapılmış bir takım tanımlamalar vardır. Onlardan bazıları şu şekildedir.

Çocuk Edebiyatı: “Erken çocukluk döneminden ergenlik çağına kadar olan süreçte çocukların bilişsel ve dilsel gelişim düzeylerini göz önüne alarak çocuğun düşünce ve duygu dünyalarına erişebilen sanatsal nitelikli ürünlerdir” (Sever, 2015, s. 9).

Çocuk edebiyatı çocuğun özelliklerini dikkate alarak oluşturulmuş sanatsal ve bilimsel değeri olan (Alpöge, 2003); çocukların hayal, duygu ve düşüncelerine hitap eden sözlü ve yazılı tüm eserler (Oğuzkan, 2001) olarak da tanımlanabilir.

Çocuk edebiyatı eserleri Demiray (1979) tarafından da şöyle tanımlanmıştır; sanat değeri bulunan, çocuk psikolojisinin ve eğitiminin temellerini esas alan ve sahip olduğu özelliklerle çocukların ilgisini çeken yapıtlardır. Bu şekilde çocukların iç dünyasına uzanmak, onları doğru anlamak bu yapıtlarla ortaya çıkar.

Çocuk edebiyatı, hayata dair gerçekleri ipuçlarıyla çocuklara sunmayı, dilini geliştirmeyi ve çocukların yazılı kültürle güçlü iletişim kurabilmesini sağlamaktadır (Sever, 2003). Çocukluk döneminde, bu ideale hizmet eden en önemli araçlardan biri de resimli çocuk kitaplarıdır. Bu dönemdeki çocuklar, somut işlemler döneminde oldukları için karmaşık veya soyut kavramların bulunduğu konuları anlamakta güçlük çekmektedirler.

Resimli çocuk kitaplarının özellikleri, çocukların insan, hayvan ve doğaya ait yaşamları tanımlarını, anlamlandırmalarını ve onlara saygı göstermelerini, bilgiyi keşfederek gerçek yaşamla ilişkilendirmelerini desteklemektedir (Dilidüzgün, 2003). Bu kitaplar içeriklerine göre çocukların gelişim alanlarına uygun olup, çocukların hayal dünyalarını ve yaratıcılıklarını geliştirmekte, eğitim sürecinde farklı etkinliklerin yapılmasına olanak sağlamaktadır (Ergöl, 2008). Sürecin sonunda çocukların kazanacağı en önemli nokta onlara kitap sevgisinin kazandırılmış olması olacaktır.

Türkçe etkinliklerinde de kullanılan resimli çocuk kitapları, çocukların gelecekteki okuma tercihlerini de etkilemektedir. Bu sebeple çocukların, okumayı öğrenmeden önce kitaplarla arkadaş olmalarını, zevk almalarını sağlayan etkinliklerle tanıştırılması gerekmektedir. Resimli çocuk kitapları sayesinde hayata dair kavramları öğrenirken eğlenmeleri, çocukların erişkinliğe daha olumlu adımlar atmasını sağlar (Kiefer, Hepler , Hickman, 2007). Çocukların, erken yaşta karşılaştıkları resimli çocuk kitapları iyi düzenlenip ifade edildikleri zaman, görsel ve yazının birlikte ahengini ortaya çıkarmakta ve çocukların gelişim alanları birden fazla duyuşsal uyaran ile pekiştirmektedir. Bunun yanında resimli çocuk kitapları çocuklara farklı bakış açılarını kazandırmakta, sosyal becerilere dair yaşantısal örnekler sağlamakta ve yaratıcı düşüncenin gelişimine destek sağlamaktadır (Gönen, 1984).

Çocukların iletişim becerileri çocuk gelişimi açısından oldukça önemli bir olgudur. Alan yazında Türkiye’de son yıllarda çocukların iletişim becerileri ile ilgili çalışmaların artmaya başladığı (Bayrakçı, 2009; Applegate, Burleson ve Dellia, 1992; Ergin, 2003: 23; Görgülü, 2009; Lee ve Fox, 2009; Önder, Dağal ve Şallı, 2015) ancak yapılan araştırmaların az sayıda olduğu bilinmektedir. İnsan yaşamında doğumla birlikte başlayan iletişim, yaşamın sonuna kadar devam eden iki yönlü bir süreçtir (Erdoğan, 2002, s. 175). İletişimin artması ve doğru iletişimin öğrenilmesi çocuk edebiyatı eserleriyle hemhal olmakla doğru orantılıdır.

Kaliteli eserler ile çocuk yaşayamayacağı şeyleri deneyimleme, problemlerle nasıl baş edebileceğini öğrenme, yeni hayatlar keşfetme, kendisinin ve diğerlerinin duygularını idrak etme ve öğrendiklerini hayata geçirme imkanına sahip olmaktadır (Culligan, 1994; Galda, 1994). Niteliksiz ürünleri ise çocukları olumsuz yönde etkileyeceği, kitaplardan soğutacağı ve edebiyata karşı olumsuz bir tavır geliştirmelerine neden olacağı düşünülmektedir. Bu minvalde, çocuklara yönelik edebiyat ürünleri büyük bir özen ve dikkatle meydana getirilmelidir.

“Kitapların gerek çocuklar gerekse yetişkinler için sağladığı katkılar literatürde sıklıkla kendisine yer bulmaktadır. Kitapların bireylerin bilgilerini geliştirmesi, deneyimlerini artırması, kişiliklerini ve bakış açılarını geliştirmesi (Gönen ve Işıtan, 2006), çocukların zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemesi (Yavuzer, 1998) gibi katkılar okul öncesi dönem çocuklarının gelişimleri ve öğrenmeleri için önemli görülmektedir”. Kitap sevgisinin erken dönemde çocuklara kazandırılması, hayata bakış açılarının kitaplarla zenginleştirilmesi, değer olgularının somutlaştırılmasının yetişkinlik dönemine katkısı göz ardı edilemez.

2.1.2.1. Yaş Gruplarına göre çocuk kitapları ve okuma alışkanlığı

Bebeklik dönemi (0–3 yaş): Fiziksel, psikolojik ve bilişsel gelişimin önemli olduğu bu dönemde kabiliyetler gelişir, alışkanlıklar oluşur ve çocukların özerklikleri giderek artar. Her bebeğin gelişimsel özellikleri birbirinden farklıdır. Ancak çevrelerini gözlemlemek gibi bazı ortak özellikler de mevcuttur. Yeni doğan bebekler dahi etrafında olanları tanımak ister. Bu sebeple bütün duyularını aktif olarak kullanır. Çocuğun yeni kelime öğrenmesi ve öğrendiği kelimeyi kullanmaya başlaması bu dönemin en büyük mutluluk kaynağıdır. Bu dönem için hazırlanmış kitaplarda bu sebepten ötürü sözcük tekrarları bulunur. Aynı zamanda yeni kelimeler de eklenir. (Yalçın ve Aytaş, 2005; Küçükturan,

2005; Gönen, 2005; Fletcher ve Reese, 2005). Bebeğin kitap ile olan ilgisi konuşmadan daha önce başlar.

Yapılan bir çalışmada 0-3 yaş arasındaki bebeklere resimli çocuk kitaplarıyla dokunsal görsel ya da işitsel deneyim yaşatılması bu çocukların dil gelişimi için önemli bir unsurdur.. (Fletcher ve Reese, 2005) 1 yaşına geldiğinde bebek bu durum somut olarak görülür.

18 aylıkken de sayfalarla oynamayı , resimleri incelemeyi ve kendine göre onu farklı ses gruplarıyla ifade etmeye çalışır. Bu yaş döneminde, bebelere gösterilecek kitapların görselleri belirgin, parlak renkli olmalı ve çocuğun etrafında görebileceği görsellere yer verilmelidir . (Yalçın ve Aytaş, 2005; Küçükturan, 2005; Gönen, 2005).

2 yaş civarında çocuklar, “iyi” ve “kötü” davranış temasıyla yakından ilgilenirler ve tüm hikâyelerin mutlu sonla bitmesi beklentisi içerisinde olurlar, kurgular kanalı ile rahatlamak ve güvence bulmak isterler.

“3 yaşından küçük çocuklar için ebeveynler doğru kitap seçimi konusunda sorumluluk alır ve çocuklarına kitapları temin etmeye çalışırlar.. Popüler çocuk kitapları arasında resimli hikâye kitapları, alfabe kitapları, bilgi veren ve sayı kitapları yer almaktadır. Aileler çoğu kez küçük çocuklarına içerisinde bol görsel bulunan az cümle içeren nitelikli resimli çocuk kitapları tercih etmelidirler.

Kitap okurken tonlamasız ya da mübalağalı ifadeler, çocuğun ilgisinin dağılmasına sebep olabilir. Bu nedenle ses tonunun gerektiği durumlarda alçaltılıp, yükseltilmesi ve gerektiğinde gerektiği kadar jest ve mimiklerin kullanılması, onun hem dikkatini çekecek, hem de güzel vakit geçirmesini sağlayacaktır. Bununla birlikte kitap okuma esnasında, çocuğun ebeveyni ile temas halinde olması ebeveyn-çocuk arasındaki bağı güçlendireceği için önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. (http://www.aile.org/index.php?bolum_yazi=3620).

Küçük çocukların dikkatler çabuk dağılabileceğinden 3 yaşından itibaren seçilen hikâyelerin uzun olmaması gerekmekte, betimleme ve karakterler yerine çokça hareket ve olay içermesi gerekmektedir. Doğru hikaye seçimleriyle zamanla çocuklardaki mizah anlayışındaki gelişme görülmeye başlanacaktır. Örn; kitaptaki bir hayvanın bir kovanın içine düşmesi ya da ıslanması ya da sesler çıkarması küçük çocukları eğlendirir. (Yalçın ve Aytaş, 2005; Küçükturan, 2005; Gönen, 2005). Bu sebeple yaşa uygun mizahi öğeler içeren kitapları seçmek uygun olacaktır.. Bu dönem, kitaplarla yeni tanışılan,

dokunarak ve dinleyerek etkili öğrenmelerin geliştiği dönemdir. Bu sebeple dokununca ses çıkaran düğmeleri olan ve takıp çıkartılabilen aksesuarları bulunan kitaplar, dikkat çekici özellikte olur ve ilk seçenek olarak düşünülebilir. (www.aile.org/index.php?bolum_yazi=3620).

Okul öncesi dönem (3–6 yaş): Okuma yazmaya hazırlık dönemi olarak bilinen bu dönemde çocuklar gördükleri harfleri duydukları bütünleştirmeye çalışır ve sesleri tanımaya başlar. Yazılara ve kitaplara alışır ve okuma isteği konusunda güdülenir.evde aileleriyle ve kendileri kitapla uğraş içinde olamlı ve kitaplar her zaman çocukların görebileceği veya ulaşabileceği yerlerde bulunmalıdır. (Baker, Deborah ve Kirsten, 1997; www.aile.org/index.php?bolum_yazi=3620). Bu dönemde okumayı henüz öğrenmemiş çocuklar resimlerin katkısıyla beraber hayal güçlerini geliştirir ve kendi hikâyelerini kendileri oluştururlar.

Ebeveynler okul öncesi dönem çocuklarına gelişimlerine uygun olarak daha karmaşık hikaye kiyapları okunabilmekte(Fletcher ve Reese, 2005; Van Kleeck ve Beckley-McCall, 2002) ve yine çocuklar için uygun olan resimli çocuk kitapları seçmektedirler. (van Kleeck, Alexander, Vigil ve Templeton, 1996)”.

Sözcük dağarcığını geliştirmek ve dile adapte etmek için bol kelime tekrarı ve gelişimine uygun doğru dil kullanımı gerekmektedir. Tekerlemelerdeki gibi ses tekrarı (aliterasyon) çok olmalıdır. 5 yaşına kadar olan çocuklara resimli kitaplar, tekerlemeler, basit peri masalları okunabilir. Okulöncesi dönemde resimli çocuk kitapları okumanın çok değerli olduğu ile ilgili nitelikli çalışmalar bulunmaktadır.

Görsellerle yapılan kitap okuma alıştırmaları okul öncesi dönem çocuğunun dil gelişimine ve anlatma kabiliyetine katkı sağlamaktadır. Kitaplarda yazıları okuyamasa da çocuk ailesiyle birlikte kitaplarla geçirdiği vakitte harflere aşinalığı oluşur ve ilerideki okuma yazma becerilerinin gelişmesini sağlar.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde ailesiyle birlikte resimli hikaye kitaplarını okuyan çocuklarla okuma yazma becerileri iyi olan çocuklar arasında doğru orantı olduğu görülmektedir.

Resimli hikâye kitaplarının karakterleri yakın çevreden olmalıdır. Okuyan çocuklar kendilerini daima kahramanla özdeşleştirirler. Kahramanın insan, hayvan, makine ya da herhangi bir hayal ürünü olması onlar için herhangi bir anlam ifade etmez. Tema saygı,

sevgi, başarı ve sorumluluk gibi ihtiyaçları başta olmak üzere temel değerler eğitimi de sağlamalıdır.

Küçük çocuklar benmerkezci olarak bilinmektedir.. 4 yaşına kadar kendi başına oyunlar oynayabilmek dışında bazen bir yakınının desteğine de ihtiyaç duyar. Bu yaştan sonra daha önceki dönemlerde başlamış olan sosyalleşme ihtiyacının bir sonucu olarak yanında arkadaş ister. Bazen de birlikte oynayan iki çocuğun aslında kendi dünyalarında monolog gerçekleştirdikleri görülür. Yani beraber iş yapabilme becerileri zamanla gelişir. Sahiplenme duygusu çok kuvvetlidir. Materyallerini zamanla paylaşmayı öğrenir. Dört yaşına gelen çocuğa ayrılma- kavuşma ile özür dileyebilme gibi konuları içine alan hikâyeler tercih edilebilir. Genellikle karakterlerin mutsuz, öfkeli, memnun v.b. temel duygularını farkına varabilen çocukların, gerçekle hayal arasındaki farkı daha iyi anlayabildikleri için farklılıklara yönelik beğenisi artmaktadır. bu gelişim döneminde çocuklar, heyecan dolu olay örgülerinden oluşan ve birbiri ile pek alakası olmayan öyküler oluşturmaktadırlar. Ayrıca bu dönemde tasarlama yetenekleri gelişir, olayların nedenleri üzerinde dururlar. Kitap tercihinde, günlük yaşamlarında karşılaştıkları sorunları içine alan ve bunlara cevap niteliği taşıyan kitaplara öncelik verilebilir (www.aile.org/index.php?bolum_yazi=3620).

Çocuklar 5 yaşında, ebeveynin ya da eğiticinin rehberliğinde hikâyedeki karakterlerin davranışlarının sebeplerini göz önünde bulundurmaya başlarlar. Karakterlerin hayal kırıklığı, kafa karışıklığı, utanma, öfke panik v.b. kelimelerle ifade edilen ilerisinde netliği bulunmayan duygularını daha iyi fark etmeye, karakterlerin amaçlarının yaptıklarının birbiriyle çelişebileceğini kavramaya başlarlar. Şanssızlıkları çaba sarf ederek kazanılan zaferleri anlatan hikâyeler bu dönemde ilgi odağıdır.

Altı yaşın sonlarına doğru çocuklar, masal ve hikâye dinlemeye ilgi duymaya başlarlar. Yenihikâyeler onların ilgi odağı olmakla birlikte eski hikâyeleri tekrar tekrar dinleme istekleri de devam etmektedir. Hafızaları son derece kuvvetlidir. Artan kelime hazinesi sayesinde, karakterlerin her yönüyle duygu durumları olaylar karşısında takındıkları tavırlar yorumlanmaya başlanır. Ayrıca yine 6 yaş döneminde karakterlerin güçlü duygusal tepkiler ve değişimler sergilediği resimli hikâye kitaplarının okunmasından hoşlanır ve bu tarz kurgulamalar yaparlar. (www.aile.org/index.php?bolum_yazi=3620).

Kitabın mutluluk için bir yol ve bilgi kaynağı olduğunu bu yaşlarda öğrenen çocuğun bu sevgisi ileride de devam eder. (Yalçın ve Aytaş, 2005; Küçükturan, 2005; Gönen, 2005).

Bu dönem çocukları hayvanlar, yiyecekler, araçlar, doğa ve çocuklarla ilgili kitaplardan hoşlanırlar. Bu kitapların okunması sırasında bir bölümünde durulup “Sence bu bölümden sonra ne olmuştur?” şeklinde bir soru yöneltilip hikâyeyi yaratıcılığı desteklenerek tamamlaması sağlanabilir. Çocuğun hikâyeler hakkında sorduğu sorular özenlice yanıtlanmalı, kendi oluşturduğu hikâyeleri paylaşması için fırsatlar sunulmalıdır.

Bazı çalışmalar, anne babaların çocuklarına kitap okurken sıklıkla adlandırma, analiz etme ve görseller hakkında soru sorma etkinliklerine yer verdiklerini göstermektedir. Ayrıca günü bitirmeden önce kitap okuması, resimli kitabı okurken, ebeveynlerin, görselleştirilmiş materyalleri sunmaları önerilmektedir. Bu sayede ebeveynler, çocuklarının dil gelişimlerine katkı sağlamaktadırlar. (Namy, Acredolo ve Goodwin, 2000).

2.1.3. Çocuklara yönelik kitaplarda bulunması gereken özellikler

Söz konusu çocuk olunca ve onları eğitme ve geliştirme amacı güdülünce çocukları kitaplarının ele alınması son derece önem arz ediyor. Nitekim bu konuda yapılan çalışmalarda çocuklar için kitaplarda bulunması gereken özellikler sıralanmıştır.

Gönen’e göre (2000: 43-44); “Çocukların psikolojik gereksinimlerini karşılamak. Çocukların gelişim dönemlerinde ilgi alanlarını belirlemek. Çocuğun dil gelişimine önem vermek. Çocuğun duyuşsal gelişimini katkı sağlamak. Soysal-duyuşsal gelişimini desteklemek. Bilişsel gelişimine katkı sağlamak. Çocuğun kitaba olan ilgisini ve sevgisini başlatmak ve gelişimine göre değerler eğitimi vermek. Doğru kişilik özellikleri oluşmasını sağlamak. Çocukları günlük yaşam gerçeklerine hazırlamak. Çocukların tasarlama yeteneklerini açığa çıkarmak. Çocukta dinleme yeteneğinin geliştirmek. Kitabın aynı zamanda eğlence ve heyecan kaynağı olduğunu öğretmek. Çocuk kitabı çeşitlerini (hikâye, roman, masal, biyografi, fabl, fen kitabı, çizgi roman, şiir, resimli kitap) doğru örneklerle çocuğa tanıtmak. Çocuğun gelişim dönemlerine göre uygun içerik, resimlendirilme ve fiziksel özelliklerdeki yayınları tanıtmak.”

Sever’e göre (2007); “Hikaye kitaplarındaki tasarım ve resim, konu-kurgu, izlek-tema , kahraman-karakter, dil ve anlatım özellikleri. Resimli çocuk kitaplarındaki iletilerin ve çevre özellikleri. Resimli çocuk kitaplarındaki yazınsal ve eğitsel özellikler” önemlidir.

2.1.4. Çocuk kitaplarının materyal açısından özellikleri

Çocuğun gelişim dönemlerine göz önüne alındığında kitap materyalinin yapısının sağlam ve sağlıklı olmasının da göz önünde bulundurulması gerekir

Demiray (1953)'a göre, “Resimli hikaye kitaplarının kağıtları sağlam olmalı ve parlak değil mat olması tercih edilmelidir. Kağıdın mat özelliği göz sağlığını etkiler. Küçük yaştaki çocukların kağıtları yıpratması söz konusu olacağı içinde sağlam olması çabuk yıpranmasını önleyecektir. Bunlar sağlandığında şekil olarakta güzel bir görüntü elde edilir.”

Kitabın dış yapı özellikleri okuyan düşünce ve duygu dünyasında istenilen etkiyi sağlaması açısından önemli bir yere sahiptir. Bu özellikler “kapak-cilt, boyut, kâğıt, sayfa düzeni ve resim” başlıklarıyla ele alınmaktadır. Farklı boyutlarda kitaplarla çocuk tecrübe yaşayabilir. Önemli olan kitabın boyutlarının aktarılan gelişim düzeyinin biyolojik yapısına uygunluğudur. “Üzel (2007)’ e göre, kitapların sırt boyunu ölçerek boyutlarını üç grupta toplamak mümkündür. Küçük boy kitaplar: 12–15 cm, orta boy kitaplar: 16–22 cm, büyük boy kitaplar: 22 cm’den daha uzun biçimde belirlenmiştir.” Kitabın ilk göze güzel hitap etmesini sağlayan dış yapı ögesi kâğıttır. Çocuğun ilk yıllardan başlayarak kolay yıpranmayan, deforme olmayan ve sağlık açısından da elverişli olan kâğıtların kullanıldığı kitaplarla tanışması gereklidir. Kitapta kullanılan kâğıt, renklerin resimlerde özgün biçimleriyle yansıtılmasına ve yazılanların rahatça okunabilmesine imkân tanınmalıdır. (Sever, 2013, s. 121). Kapak, çocukların ilgisini çekebilecek, kitabı sevimli ve eğlenceli gösterecek ilk uyarandır. Kitabın kapağı, içerikle ilgili ipucu vermelidir. Aynı zamanda eserin uzun süre yıpranmadan durabilmesi için de sağlam bir kapak veya cilt önemlidir (Oğuzkan, 2013, s. 374).

Sever (2007)’e göre,Resimli çocuk kitaplarında sayfa düzeni içerisinde yer alan resim, görsel, yazı , rakam gibi öğelerin bir bütünlük ve sayfa içerisinde bir uyum çerisinde bulunmalıdır. Okuyucuya izleme-okuma rahatlığı sağlamalıdır. Sayfa bütünlüğü ve estetiğini etkileyen bir diğer unsur harflerdir. Harflerin yazımı ve büyüklüğü çocukların gelişim düzeyine uygun olmalıdır.

Okulöncesi dönemdeki çocuklar için hazırlanan kitaplarda 20, 22, 24 punto ilköğretim 1. 2. ve 3. sınıf öğrencileri için 12 punta ve üstü, . 4. ve 5. sınıflarda ise 10 puntoluk harfler kullanılmalıdır” Kitaptaki görseller estetik açıdan önemli bir görevi yerine getirdiği gibi temayla birlikte değerlendirildiğin de anlamı tamamlayan ve metne yeni anlamlar katan bir uyarandır (Sever, 2015, s. 166).

2.1.5. Resimli çocuk kitaplarının özellikleri

Çocuklara kitap sevgisi aşılamak, gelişimine katkı da bulunma gibi bir hedef güdüleniyorsa bu amaca hizmet etmek için çocuk kitaplarında kullanılacak resimlerin de ince elenip sık dokunması gerekir.

Sever(2003)e göre, Resim, sanatçının dünyasında yarattığı içeriği, görünür kılan bir öğedir. Resimli çocuk kitaplarında çizilen görseller , kendi başına bir resim olarak önemli bir işlevi yerine getirdiği gibi, konuyla birlikte düşünüldüğünde de anlamı tamamlayan, genişleten, açıklayan, bazen de konuya yeni anlamlar katan estetik bir uyaran olur.

İsmail Kaya (2014)'ya göre, resimlemenin işlevlerini şöyle sıralar:

1. Görseller çocuğun kitaptaki konuları içselleştirmesini.
2. Resimlerin kendine has görsel dili, kavranan içeriğin kalıcılığını arttırılmasını,
3. Görsellerle desteklenen çocuk kitaplarının yazı dilini kolay öğrenmesini,
4. Görsellerin kalitesi de çocukta estetik değerinin gelişmesini sağlar.

Çocuk kitaplarındaki resimler bire bir fotoğraf karesi gibi değil daha özgün, yaratıcılığı geliştiren, sübjektif bir bakış açısı kazandırmayı sağlamalıdır.

2.1.6. Çocuk kitaplarında konunun ele alınış biçimi

Çocuk kitaplarında ki konu seçimi onları hayata hazırlayan, zengin bakış açısı sunan, gelişim görevleri doğrultusunda, kitaplardan öğrendiklerini hayata geçirmesini sağlayan, ilgilerini çekmesi gereken, karakter gelişimini sağlayan bir içerikle hazırlanmalıdır.

Sever (2015) de konunun çocukta anlaşılabilmesi için kurgunun önemine vurgu yaparak konuyu meydana getiren ve eksilten öğeleri sınayabilmek için aşağıdaki sorulardan yararlanılmalıdır: “Çocuk kitabında hangi konu ele alınmıştır ve konuyu yorumlama biçimi nasıldır? Olay örgüsü nasıl kurgulanmıştır? Kurguda çatışmalar çocukların gelişim düzeylerine uygun mudur? Çatışmalar çocukların sevgi gereksinime uygun mudur? Çatışmada/çatışmalarda üzücü ve acıklı olaylar aşırı bir duygusallık yaratıyor mu?”

Çocuk edebiyatında ise işlenen konu, anlatılmak istenen durum, olgu veya problemin çocuğun gerçekliğine ve gelişim düzeyine uygun olması ve bunların göz önünde bulundurularak yapılandırılmasıdır. (Dilidüzgün, 2004, s. 93).

Tekin (2012)'e göre, konu; Yazıda, konuşmada, düşünceye dayalı herhangi bir eserde ele alınarak işlenen fikir, olay veya duruma denir.

Sever (2003)'egöre, çocuk edebiyatında konu, çocuğu metnin anlam evrenine çeken, kitapla ilişkisini sağlayan bir değişken olup, karakterleri içselleştirmesine yardımcı olur. Bu da karakterin olumlu özelliklerini çocuğun sosyal hayatında kullanmasına olanak sağlar. Ele alınan konular, çocuğun ilgi ve gereksinmeleriyle ilişkilendirildiği ölçüde önem kazanır.

İç yapı denildiğinde kitabın içeriği ile ilgili özelliklerden bahsedilmektedir. Bu özellikler bağlamında; “konu, izlek, kahramanlar, dil-anlatım ve ileti” başlıkları ele alınır

2.1.6.1. Kurgu

Uslu(2007)'nün hazırladığı sözlükte konu; “Bir konuşmada, yazıda, eserde, ele alınan düşünce, olay veya durum, mevzu.” şeklinde tanımlanırken kurgu maddesinde şu bilgilere yer verilir: “Edebiyatta, geleceğe ait tasarlanmış olayları anlatan fantastik eser. Kurgularda geniş ölçüde hayal gücünden yararlanılır. Gerçekte var olmayan, gerçek olmayan, hayalî olaylar ele alınır.”

“Ben hangi değer telkinini vermeye çalışacağım? Yazımda neye önem vereceğim? ’ sorularına vereceği yanıtlar, konunun oluşturulma süreci için bir çıkış noktası olmalı; çocuğa özgü yaşanılabilir bir olay kurgulanmasına yön vermelidir.” (Sever, 2003, s. 110)

2.1.6.2. Tema

Oğuzkan(2000)'a göre; Dikkatle hazırlanmış bir hikaye kitabı, yazarın vermek istediği veya vurgulamak istediği bir temayı, bir anafikri içinde bulundurmalıdır. Tema'sı belirli olmalıdır, teması olmayan kurgular çocukları birbirlerinden çok farklı yorumlar yapmaya götürür, yanlış anlamalara sebebiyet verir.

2.1.6.3. İzlek

Göğüş (1998)'e göre izlek; Bir hikayede veya yapıtta işlenen konunun temel eğilimi, temel düşüncesidir. Örneğin; barış, sevgi, çevre, ölüm vb. İzlek, okuyucuda uyandırılmak istenen

ilk izlenim,ilk uyarıcıdır. Buna konu aracılığı ile verilmek istenen anadüşünce de denilebilir.

2.1.7. Çocuk kitaplarında dil

Geçmişte özellikle teknolojinin gelişmediği dönemlerde çocukların dil gelişimi aile ve çevreden aldıklarıyla oluşmaktaydı. Bu eğitsel ortamın yapı taşı sözlü edebiyattı. Destanlar,masallar, halk hikayeleri,efsaneler, menkıbeler bunların başında geliyordu. Bunlar çocuklarda değerler eğitimi sağlarken oluşturulan karakter eğitimiyle topluma nasıl dahil olacakları ya da katkı sağlayacaklarıda işlenmekteydi.daha sonra örgün eğitimin ortaya çıkmasıyla evde verilen bu eğitim uzun bir süre bu şekilde devam etti. Bazı büyük yazar ve şairler büyüklerin çocuklara anlattığı bu efsanelerin masalların ya da okuduğu şiirlerin çocuklara kitap sevgisi aşıladığını söylemektedir. Türk edebiyatının önemli isimlerinin çocukluklarına bakıldığında aile ortamlarında bu etkinliklerin olduğu tespit edilmiştir.

Çocukta zamanla gelişen beyninin sözlü kültürü kavramak gibi bir altyapısı bulunmaktadır. Çocuk önce atalarının değerlerini kültürlerini aktarır. Sonra sözlü olarak aktardığı dili görsele, yazıya ya da eyleme dönüştürür.

Bu gelişimler ebeveynlere çocuğun konuşmasındaki ilerlemenin nasıl sağlayabileceklerini göstermektedir. Değişen dünya ile birlikte çalışan ebeveynler ve evde büyükanne büyükbaba bulunmamasından kaynaklı bugünün çocukları bu kültürden mahrum kalmaktadır. Bu durum külterel değer aktarımını da olumsuz etkilemektedir.

Sever(2003) ‘e göre; “ Üslup çok önemlidir. Çocuklar için yazılan kitapların en önemli özelliği dil ve anlatımıdır. Hikaye kitaplarında Türkçemizin güzelliği yansıtılmalı, çocuklarda kavramsal gelişime katkıda bulunmalı, dilsel anlamda çocuğu geliştirmelidir. Bu sebeple çocukla bebeksi bir konuşma tarzıyla konuşmak doğru değildir. Dil ve anlam evrenine uygun olmayan kitaplar çocuktaki anadil sevgisine ve bilincine engel olmaktadır. Doğru kitap seçmek istenilen amaca ulaşmakta çok önemlidir.” (Sever, 2003, s. 10-11).

2.1.8. Değer nedir?

“Değer: Belli bir toplumda, neyin iyi, neyin kötü, doğru veya yanlış, arzu edilir veya arzu edilmez olduğu konusundaki ortak görüşler, standartlardır”(Budak, 2000, s.72).

Bu tanıma göre değer, toplum içinde şekillenen ve toplumun ortak kararının bir olgusudur. Kabul gören veya reddedilen, iyi veya kötü şeklinde ayrılan değerler o toplumun milli ahlakından ve tabiki de dini kabullerinden etkilenmektedir. Ahlak toplumları bir arada tutan kurallar bütünü (Güngör, 2000) olduğuna göre tartışılmaz değerlerdendir.

Değerlerin aynı zamanda dayanışma sağlayıcı görevi de vardır. Değerler, aynı değerleri paylaşan kişileri bir araya toplar ve aralarında dayanışma meydana getirir (Fichter, 1990).

Benlik, kişinin sosyal, ahlaki, bilişsel ve biyolojik özelliklerinin aktif bir biçimde bütünleşmesidir (Cirhinlioğlu, 2001). Kişilik, gelişimin ve insan davranışının tüm yönlerini kapsayan bir kavramdır. Duygular, kabiliyetler, beceriler, güdüler, mizaç, sosyal, kinestetik ve zihinsel özellikler, karakter ve değerler, inançlar, tutumlar, görüşler gibi tüm özellikler kişiliği meydana getirir. Kişilik gelişiminin önemli öğelerinden biri de gelişimsel bir süreç içinde ortaya çıkan ahlak gelişimi ve değerler sistemidir.

Değerler davranışlara yön verirler ve kitle tarafından benimsendikleri için davranışlarda kalıplaşmaya yol açarlar (Güney, 2006).

Sosyal bilimler alanlarının birçoğunda değer(ler) üzerinde durulmuştur. Felsefe, psikoloji, sosyoloji ve ekonomi başta olmak üzere birçok sosyal bilim bu kavramı kendi bakış açısından inceleme çerçevesine almıştır (Baier, 1967; Haldane, 2004, Schwartz, 2006). Bu nedenle literatürde değer kavramına ait tam anlamıyla net bir tanım yoktur. Değer kavramı literatürde sonsuz düşüncelerden davranışsal eylemlere kadar her şeyi kapsayacak şekilde verilmektedir. (Coşkun Keskin ve Keskin, 2009; Coşkun Keskin, 2012; Halstead, 1996; Keskin, 2008; Özensel, 2003; Tsirogianni ve Gaskell, 2011).

Geniş bir alanı kapsayan ve bütün toplumu ilgilendiren değerlerin genel bir tanımlama ve sınıflama içerisinde olmaması doğaldır.

Spranger değerleri estetik, ekonomik, teorik (bilimsel), sosyal, siyasi ve dini değerler olmak üzere altı grupta toplamıştır. (Puente ve diğerleri, 1986; Throw, 1971)). Bu altı değer grubunun açıklaması şöyledir:

Bilimsel Değer: İnsanlar bu değerleri deneysel,eleştirel ve entelektüel bakış açısıyla tespit etmişlerdir.bilimsel değerler gerçeğe, bilgiye ve akılcı düşünmeye dayanmaktadır. Bu bakış açısına önem veren fertler tarafından bu değerler benimsenir.

Ekonomik Değer: Maddi kaynakların önemli olduğunu savunan pratik ve rasyonel bakış açısına sahip bireyler tarafından benimsenen değerlerdir.

Estetik Değer: Sanatın önemine vurgu yapan, ahenk , şekil ve simetriye önem veren insanlar tarafından benimsenen değerlerdir.

Sosyal Değer: Toplumsal yaşama önem verme , başkalarının hayatlarını kolaylaştırma, insanları sevmeyi yardım etme ve bencil olmama bu değerlerin yapı taşıdır. Bu değerleri benimseyen bireyler insan sevgisine çok önem verir. Semantik olurlar ve çıkarıcı ilişkilerden uzak dururlar.

Politik Değer: Statü ve elde edilen şöhretin çok önemli olduğunu savunurlar. Bu değerleri benimsyen insanlar güç sahibi olmaya çok önem verirler.

Dini Değer: Bu değerleri benimseyen bireyler mensubu oldukları dinin kurallarına riayet eder ve kişisel hazlarından, dünya zevklerinden vazgeçerler.

Spranger (1928) tarafından oluşturulan bu değer sınıflaması daha ileriki yıllarda Allport, Vernon ve Lindzey (1960) tarafından ölçeğe dönüştürülmüştür. Allport un iç güdümlü dış güdümlü dindarlık kavramıyla dini değerleri kategorize eder. Dini değerleri oluştururken bireylerin içsel yolculuğunda kendisi değer açısından fark etmesi ve dini değerlerini her şeyin önüne koyup ona göre yaşaması başka bir boyutu olan dış güdümlüde ise dini değerlerini dünyevi menfaatleri doğrultusunda şekillendiren bir tasniflemeye gitmiştir.

“Değerlere yönelik farklı bir sınıflama yapan Rokeach (1968) bütün dünyadaki insanların 36 benzer ana değeri paylaştıklarını söylemektedir. Rokeach bu 36 değeri iki kategoriye ayırmıştır: İnsan yaşamının arzulanan durumları (son değerler) ve arzulanan davranış biçimleri (aracı/yardımcı değerler) (Brand, 1999; Naylor ve Diem, 1987; Rokeach, 1973; Brand, 1999)

Değerlere yönelik yeni bir sınıflama oluşturan Nelson (1974) değerleri kişisel, grup ve sosyal değerler şeklinde sınıflamıştır.

Değer tasnifinde önemli bir sınıflama da Schwartz tarafından oluşturulmuştur. Geniş kapsamlı yaptığı araştırma sonucunda 10 temel değer grubu oluşturmuştur. Sonrasında bu gruplara karşılık gelen değerleri sınıflandırmıştır.

Schwartzın 56 maddelik değer listesi dışında birçok eğitimci de yaptıkları çalışmalar ile değerleri evrensel ve milli değerler olarak ayırmıştır.

Milli değerler vatan, millet, devlet, bayrak, marş, ordu gibi simgelerden oluşmaktadır.

Demokrasi, insan hakları ve özgürlükleri, hoşgörü, barış, sevgi, bağımsızlık, saygı, bilim, eşitlik ve çevre duyarlılığı gibi değerler ise evrensel değerler olarak belirtilmiştir (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008)”.

Değerler eğitimi ve değer sınıflamaları adına ülkemizde de çalışmalar yapılmıştır ve yapılmaktadır. Sprangerin altı değer kategorise Güngör (2000) çalışmasında ahlaki değeri de ekleyerek yeni bir oluşum gerçekleştirmiştir. İçkin, aşkın ve normatif değerler olarak sınıflayan sosyolog Ülken (1965) ise yeni bir sınıflama oluşturmuştur.

İçkin değerler, duygular ve kavramlar arasında oluşan inanmadan daha çok bilme durumuna öenme veren değerlerdir.

Aşkın değerler, kişilerin etrafındaki insanlarla kurduğu ilişkilerden doğan ve inanma üzerine kurulu olan değerlerdir.

Normatif değerler ise söylenen sözlerden veya oluşan eylemlerden ortaya çıkan değerlerdir.

Bu konuda çalışma yapan uzmanların görüşlerinden yola çıkarak diyebiliriz ki değerler milletlere, ülkelere, hatta ülkelerin içindeki bölgelere göre farklılık arz etmekte kendi içerisinde bile farklı kategorilerde sıralanmaktadır. Bir bölgede çokta rağbet edilmeyen bir değer başka bir bölgede vazgeçilmez bir değer anlayışı olarak karşımıza çıkmaktadır

2.1.9. Değerler eğitiminin önemi

Değerler eğitimi, tüm Dünya’da olduğu gibi Türkiye’de de özellikle son zamanlarda üzerinde en fazla önemsenen konuların başında gelmektedir (Pring, 2010; Keskin ,2013; Öğretici, 2013). Önceki dönemlerde ahlak ve karakter eğitimi şeklinde var olan değerler eğitimi, günümüzde birçok sosyal mecrada ele alınmaya ve üzerine kitap ve makaleler yazılmaya başlanmış oldukça yeni bir alandır. Değerler eğitimi en basit tanımlamasıyla “değerleri öğretmek için açık bir girişim” ve eğitim ve etiğin çok yönlü birleşimidir (Keskin, 2008; Saygılı, 2015; Keskin,2013; Öğretici, 2013).

Toplum da sosyal ilişkilerin ve etkileşimlerin istenilen kalitede ve işlevde olabilmesi için değerler eğitime gereken önem verilmelidir. Toplumun eğitimcileri bunu anlayarak harekete geçmeli ve eğitim proglamlarında değerler eğitime daha çok yer verilmelidir.

Değerler eğitime ne kadar erken yaşta başlanılırsa alınan netice de istenilen düzeye daha sağlıklı bir şekilde ulaşacaktır.

Bu minvalde yapılan çalışmalar incelendiğinde erken çocukluk döneminde verilen değerler eğitimi bireyin gelişimine olumlu katkılar sağladığını göstermektedir. İlk yıllarda verilen eğitim kritik ve hayatın tamamına yön verecek öneme sahiptir.

Gazâli ruhun olgunlaşmasının değerlerin kazandırılmasıyla mümkün olduğunu düşünür aynı zamanda anne, baba ve eğitimcilerin kendilerine yüce yaratıcı tarafından emanet olarak verilen çocuklara adalet, sevgi, merhamet, şecaat, fazilet gibi değerlerin kazandırılmasıyla sorumlu olduklarını belirtir (Durakoğlu, 2014).

Değer öğretiminde Gazali için önemli olan diğer bir husus sıralanan bu değerlerin ifrat veya tefrite kaçmadan orta noktanın bulunması önem arz eder.

Değerler eğitimi toplumsal hayatı oluşturan, fertleri birbirine bağlayan, gelişmeyi, ilerlemeyi, olgunlaşmayı mutluluğu ve huzuru sağlayan, risk ve tehditlerden koruyan , kültürel ve manevi değerlerimizin fertlere kazandırılması ve aktarılması sürecidir. Ayrıca ahlaki, insani ve sosyal değerlerimizin bu eğitimle kazandırılması hedeflenmektedir (MEB, 2010).

Değerler eğitiminin amacı, çocuklarda var olan değerler hazinesini ortaya çıkarmak, onlarda doğru kişilik oluşturmak, insan olarak iyiliğe, güzelliğe ulaşmasını sağlamak doğru ahlaki özelliklerle donatmak ve bunun devamını sağlamaktır (Aydın,2012; Akyol Gürler, 2012 Akt: Neslitürk,2014; Deniz, 2014).

Değerler eğitiminden bahsedildiğinde, karşımıza ahlak, kişilik ya da karakter eğitimi kavramları çıkmaktadır. Yaşamın ilk yıllarında çocuklara kazandırılmaya çalışılan değerler, onların zihinsel ve sosyal gelişiminden ayrı düşünülemez. Değerler eğitiminin temel amacı değişen dünya düzeni içinde yükümlülüklerini yerine getiren ve müspet kişilik özelliklerine sahip olan iyi bireyler yetiştirmektir.

Çocukluk çağında verilen terbiye kişide vicdan sisteminin oluşmasını sağlar. Bazı insanlar en büyük suçları işledikleri halde kendilerini kötü hissetmeselerde, bazı insanlar en küçük kabahatlerinde büyük vicdan azabı çekebilmektedir. Bütün bu durumlar çocukluk mirasıdır. (Güngör, 2000).

Değer eğitimi verilirken ilk başta vicdanı rahatsız eden durumlar tekrara girdiğinde kişiyi rahatsız etmemekte ve normalleştirmektedir. Bu durumu kendi iç dünyasında legal hale getirmektedir. Önüne geçirilmediği takdirde sonu gelmeyecek hatalar silsilesine dönüşebilecek hatta toplum düzenini sarsacak seviyeye ulaşacaktır.

Değerler eğitiminin en genel amacı çocuğun beşeri duygularından sıyrılıp insani yönünü en olgun seviyeye ulaştırmaktır.

2.1.10. Okulda değer eğitimi

Eğitim sistemlerinin temel amacı, özgür düşünme gücüne sahip, olumlu tutum sergileyebilen ve yaratıcı insanlar yetiştirmektir (Yavuzer, 2006).

Ülkemizde ve birçok ülkede sistemli ve düzenli bir şekilde değer aktarımı yapılan yer okullardır. (Özkan, 2010).

Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında yapılan değerler eğitimi istendik yönde davranış değişikliğine yön verir beraberinde kültür aktarımını yeni nesillere ulaştırır.

Değerlerin kazanılmasında anne, baba ve aile çevresi, içinde yaşanılan kültür ve toplumsal sınıfın etkisi büyüktür (Silah, 2000).

Özgür bir ortamda olduğu zaman değerler eğitimi kimlik ve kişilik oluşumunda önemli bir unsura dönüşebilir. (Çağlar, 2005).

Dünya’da ki önde gelen eğitim modellerine baktığımızda yapılandırmacı ve varoluşsal eğitim felsefeleri benimsenmekte çocukların kendi özgür ortamlarında değerlerini keşfetmelerine olanak sağlamaktadır.

Nitekim değer eğitimi insanın ehemmiyetini ortaya çıkaran, benliğine yeni kazanımlar kazandıran uygulamalardır (Çağlayan, 2005). Ayrıca, değerler toplumun kültürünün devamlılığını sağlayarak geçmişle gelecek arasında köprü görevini üstlenmektedir.(Saygılı, 2015).

Gazali eğitim en önemli görevinin ahlakı güzelleştirmek olduğunu belirtir.

2.1.11. Erken çocukluk döneminde değer eğitimi

Balat-Uyanık ve Balaban-Dağal ’a (2009) göre, okul öncesi dönem çocuklarda değerler ile ilintili bilgilerle değerler eğitiminin temellerinin atıldığı ilk dönemdir.

Değerlere ilişkin edinilen bütün kazanımlar hayatımızın tamamını etkiler. İlk kazanımların elde edilme süreci erken dönemde başlar ve ergenliğin sonlarına kadar sürer. Bu dönemden sonra da değerlere ilişkin değişimler ihtimaller dahilindedir; ancak temel değerler oluşmuştur (Uyanık Balat ve Balaban Dağal, 2009)

Gelişim süreci boyunca insan, davranışlarında, tepkilerinde, tutumlarında ve alışkanlıklarında grup normlarına ve değerlerine uyum sağlamak durumundadır. Bu durum, bireyin sosyal gelişiminin kalitesini belirler (Başal, 2007). Çocuk, topluma ayak uydurmak ve doğru ilişkiler kurmak için, toplumsal değerleri, kuralları, normları, rolleri ve standartları sosyal gelişim sürecinde öğrenmektedir.

Başkalarına saygı gösterme, başkalarını incitmeden hakkını arayabilme, başkalarına yardım etme, isteklerini öteleyebilme gibi pek çok sosyal becerinin temelleri okulöncesi dönemde atılır. Sosyal becerilerin bir bölümü de ahlak kuralları kapsamında kazandırılabilir (MEB, 2006).

Çocuklar doğru ve yanlış ayrımını yapmakta zorlanırlar. Fakat bu dönem çocuklara doğru alışkanlıklar kazandırmak için kritik dönemdir. Bir çocuğun büyüklerinin odasına girerken izin alması, büyüklerden önce yemeğe başlamaması, misafirlere nazik davranması, esnediği ve öksürdüğü zaman ağzını kapatması, otururken ayaklarını büyüklere karşı uzatmaması, hal hatır sormayı ve selam vermeyi öğrenmesi gibi durumlar erken gelişim döneminde, anne babası ve yakın çevresiyle birlikte yaşarken öğrenecekleri disiplinlerden bazılarıdır (Bilgin, 2004).

Erken çocukluk dönemi; bireyin gelişiminin temellerinin atıldığı, zihinsel, bedensel, dil ve psiko-motor gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı önemli bir dönemdir. Bu dönemde deneyimler ve geliştirilen beceriler, bireyin gelecek yaşantısını büyük ölçüde şekillendirecektir (Senemoğlu, 2011; Oktay, 1999).

Ülkemizde yürürlükte olan okul öncesi eğitim programı incelendiğinde; çocuğun özelliklerine uygun olarak; milli manevi, ahlaki, kültürel ve insani değerlere bağlılığını geliştirecek uygulamalar yapılması ön görülmektedir (MEB, 2013).

Özellikle sosyal bilimler eğitimi içinde yer alan, tarihle ilgili olan ve kültürel mirasımız ile ilgili olan konular, “sosyo-kültürel konular”; bunların öğretimi ise “sosyo-kültürel eğitim”(Coşkun-Keskin ve Daysal-Ersoy, 2012)olarak adlandırılmaktadır. Bu bağlamda geçmiş toplumların hayatları, bıraktıkları eserler, toplumda bilinen önemli kişilerin tanıtılması, geçmişten günümüze aktarılan önemli tarihî olay ve olguların erken çocukluk döneminde yapılan etkinliklerle öğretilmesi sosyo-kültürel eğitim bağlamında değerlendirilebilir (Coşkun-Keskin, 2012). 0-6 yaş grubu çocuklar yeni deneyimler kazanma noktasında oldukça isteklidirler (Oktay, 1999).

Daha öncede belirtildiği gibi erken çocukluk dönemi, bireyin kişilik gelişimini şekillendiren bir dönemin olmasının yanı sıra; tüm hayatı boyunca kullanacağı değerlere ilişkin bilgilerin de temellerinin atıldığı önemli bir dönemdir (Öztürk Samur, 2015). Bu dönemde çocuk toplum değerleri hakkında bilgi sahibi olmaktadır (Özeri, 2004). Çünkü birey, yaşadığı çevrenin oluşturduğu değerlerle yaşar (Saygılı, 2015). Bundan dolayı bu dönemde değerlerin çocuklara tanıtılması, onların bu değerler ile ilgili yaşantı oluşturmaları sağlanabilir. Erken çocukluk döneminde değer eğitimi, çocukların gelişim düzeyleri dikkate alınarak birçok şekilde verilebilir (LaSeur, 2005; Gal-Ed, 2001)

Duygusal anlamda farkındalık yaşayan ve hayatının ilk evrelerinde olan çocuğun gerek genetik miras yoluyla gerek çevre etkileşimi sonucunda duygu dünyalarında bir canlanma olur. (Bilici, 2012).

Bu canlanma döneminde çocuklara masallar anlatmak, resimli hikâye kitaplarıyla farklı bakış açıları kazandırmak değer kazanımında oldukça etkilidir. Çocuklar, erken çocukluk dönemlerinde kahramanlara ilgi duymaktadırlar (Egan, 1986). Bu ilgi doğrultusunda doğru kitaplar ve doğru kahramanlarla çocuklar büyük kazanımlar elde edebilmektedirler.

2.1.12. Okul öncesi eğitim ve değerler eğitimi arasındaki ilişki

Okulöncesi eğitim, çocuğun doğumundan temel eğitime başlayıncaya kadar olan tüm yaşantılarını içeren bir eğitim süreci olarak tanımlanmaktadır (Oktay, 2005).

Bu dönem, çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli rol oynayan bedensel, zihinsel, sosyal, devinimsel ve dil gelişimlerini büyük ölçüde tamamladığı ve kişiliğin şekillendiği eğitim sürecini ifade etmektedir (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000).

Okul öncesi dönem çocukları için öğretmenler büyük öneme sahiptir. Bu durum değerler eğitimi için öğretmenlerin elverişli olmasına sebep olmaktadır. (Suh, 1999; Traiger, 1999). Öğretmenin bu noktada sorumluluğu artmakta ve bu aktarımı yapacak yetkinliğe sahip olmak için kendini geliştirmeli, bilgi ve beceri sahibi olması gerekmektedir.

Bu bağlamda okullarda yapılan eğitim öğretim süreçlerinin vazgeçilmez unsuru kültürel aktarımı açık veya örtük programlarla öğrencilere aktarmaktır. Bunun yanında okullar öğrencileri disipline etmeli, ahlaki gelişimlerine katkıda bulunmalı ve benlik algılarını olumlu etkilemelidir. (Akbaş, 2004).

Okul öncesi dönem çocukları için değerler eğitimi ahlaki, toplumsal ve bireysel değerleri gelişimleri dikkate alarak etkinliklerle bir bütün olarak işlenmesini gerektirmektedir. Bu şekilde ele alınan etkinliklerle çocukta doğru normlar oluşacak ve yetişkinlikte de yaşadığı toplumu anlama yeterliliği geliştirecektir. (Arıkan, 2011).

MEB Okulöncesi Eğitim Programının dayanmış olduğu Okulöncesi Eğitimi Temel İlkeleri ile değerler eğitimi arasında sıkı bir ilişki vardır. Bir okulda işlenen değerler aslında öğrenciyi saran toplumun tüm bireylerinin, doğal hayatın ve aradaki bu ilişkinin bir ürünüdür (Tooth, 2010). Dolayısıyla, tarihsel, kültürel, coğrafi, ekonomik ve politik ortam ile erken çocukluk eğitim programları karşılıklı etkileşim halindedir (Sofou, 2010).

MEB Okul Öncesi Eğitim Programı (2013)'e göre Okul Öncesi Eğitiminin Temel İlkeleri şunlardır:

1. Okul öncesi eğitimi çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır.
2. Okul öncesi eğitimi çocuğun motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, öz bakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilkokula hazırlamalıdır.
3. Okul öncesi eğitimi kurumlarında çocukların gereksinimlerini karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun öğrenme ortamları hazırlanmalıdır.
4. Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır.
5. Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır.
6. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir
7. Okul öncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi duygu ve davranışları geliştirilmelidir.
8. Eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı; ona öz denetim kazandırmalıdır.
9. Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Bütün etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir.
10. Çocuklarla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici şekilde davranılmamalı, baskı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir.

11. Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma gereksinim duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve yetişkinin güven verici yakınlığı sağlanmalıdır.
12. Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir.
13. Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir.
14. Programlar hazırlanırken aile ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınmalıdır.
15. Eğitim sürecine çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır.
16. Okul öncesi eğitimin süreçleriyle rehberlik hizmetleri bütünleştirilmelidir.
17. Çocuğun gelişimi ve okul öncesi eğitimi programı düzenli olarak değerlendirilmelidir.
18. Değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır.

2.1.13. Okul öncesi eğitim programında değerler

Programın Temel Özelliklerinde okul öncesi dönem çocuklarının kültürel mirası sahiplenmeleri ve evrensel değerler konusunda sorumluluk sahibi bireyler olarak yetiştirilmesi çok önemlidir. Bu durum Kültürel ve Evrensel değerleri dikkate alır maddesiyle de vurgulanmaktadır. Farklılıklara saygı gösterme, çevre bilinci, toplumda uyum içerisinde olma ve bunlarla ilgili deneyimler kazanması önemlidir. Program değerler eğitimi için ayrı olarak hazırlanmamış fakat amaç ve kazanımlarla bu etkinliklerin bir bütün şeklinde ele alınmasına olanak vermiştir.

Türkiye’deki Okul Öncesi Eğitim Programları incelendiğinde 2006-2012 programındaki amaç kazanımlar ile 2013 yılında güncellenen programındaki kazanım göstergelerin bazı temel değerleri vermeye yönelik olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada 2013 Okul Öncesi Eğitim Programlarında kazandırılması amaçlanan değerler temele alınmıştır (MEB, 2006; MEB, 2012;MEB,2013).

Tablo 1

Okul Öncesi Eğitim Programlarında Kazandırılması Amaçlanan Temel Değerler

Değerler	Bilişsel gelişim
Özgüven	K2.G1 Nesne/durum/olayın ipuçlarını söyler. K2.G2 İpuçlarını birleştirerek tahminini söyler. K11.G1 Ölçme sonucunu tahmin eder.
Sevgi	K21.G1 Atatürk'ün hayatıyla ilgili belli başlı olguları söyler. K21.G2 Atatürk'ün kişisel özelliklerini söyler. K22. G1 Atatürk'ün değerli bir insan olduğunu söyler.
Değerler	Sosyal duygusal gelişim
Nezaket	K5.G7 Konuşmalarında nezaket sözcükleri kullanır. K5.G9 Konuşmak için sırasını bekler. K12G4 Nezaket kurallarına uyar.
Adalet	K6.G1Haklarını söyler. K6.G2Başkalarının hakları olduğunu söyler. K6.G3Haksızlığa uğradığında tepki verir. K6.G4Başkalarına haksızlık yapıldığında tepki verir.
Hoşgörü	K8.G2 İnsanların farklı özellikleri olduğunu söyler. K9.G3 Farklı ülkelerin kendine özgü kültürel özellikleri olduğunu söyler.
Sorumluluk	K10.G1Sorumluluk almaya istekli olduğunu gösterir. K10.G2 Üstlendiği sorumluluğu yerine getirir. K10.G3 Sorumluluklar yerine getirilmediğinde olası sonuçları söyler. K14.G3 Sanat eserlerinin korunmasına özen gösterir.
Estetik	K13.G1Çevresinde gördüğü güzel ve rahatsız edici durumları söyler. K13.G2Çevresini farklı biçimlerde düzenler. K13.G3Çevredeki güzelliklere değer verir.

Özgüven	K15.G1 Kendine ait beğendiği ve beğenmediği özelliklerini söyler. K15.G2 Grup önünde kendini ifade eder. K15.G3 Gerektiği durumlarda farklı görüşlerini söyler. K15.G4 Gerektiğinde liderliği üstlenir.
Değerler	DİL GELİŞİM
Nezaket	K5.G7 Konuşmalarında nezaket sözcükleri kullanır. K5.G9 Konuşmak için sırasını bekler.
Değerler	ÖZBAKIM BECERİLERİ
Temizlik	K1.G1 Saçını tarar. K1.G2 Dişini fırçalar. K1.G3 Elini/yüzünü yıkar. K1.G4 Tuvalet gereksinimine yönelik işleri yapar. K1.G5 Giysilerini çıkarır. K2.G2 Giysilerini giyer. K2.G3 Düğme açar. K2.G4 Düğme kapar. K2.G5 Ayakkabı bağcıklarını çözer. K2.G6 Ayakkabı bağcıklarını bağlar. K6.G2 Beden temizliğiyle ilgili malzemeleri kullanır. K6.G3 Çevre temizliğiyle ilgili araç ve gereçleri kullanır.
Sorumluluk	K3.G1 Ev/okuldaki eşyaları temiz ve özenle kullanır. K3.G2 Ev/okuldaki eşyaları toplar. K3.G3 Ev/okuldaki eşyaları katlar. K3.G4 Ev/okuldaki eşyaları asar.

K3.G5 Ev/okuldaki eşyaları yerleştirir.

K4.G1 Yiyecek ve içecekleri yeterli miktarda yer/içer.

K4.G2 Öğün zamanlarında yemek yemeye çaba gösterir.

K4.G3 Sağlığı olumsuz etkileyen yiyecekleri ve içecekleri yemekten/içmekten kaçınır.

K4.G4 Yiyecekleri yerken sağlık ve görgü kurallarına özen gösterir.

K7.G4 Tehlikeli olan durumlardan, kişilerden, alışkanlıklardan uzak durur.

Yardımseverlik K7.G5 Herhangi bir tehlike ve kaza anında yardım ister.

2.1.13. Sara Şahinkanat hakkında

Sara Şahinkanat (1966, İstanbul) Üsküdar Amerikan Kız Lisesi'nden ve Boğaziçi Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü'nden mezun oldu. Tercümanlık ve reklamcılık yaptı. 2001 yılında oğlu Tan dünyaya geldi. Ona beğendirmek için yazmaya başladığı resimli kitapları artık başka çocuklar için yazıyor.

YKY'den "Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor", "Maymun Kral" (Feridun Oral ile birlikte), "Mevsimlere Güzelleme" (Arslan Sayman ile birlikte; Resimleyen: Deniz Üçbaşaran), "Bilgi Avcıları Gizli Görevde/Beyoğlu Macerası", "Üç Kedi Bir Dilek", "Annemin Çantası" (Ayşe İnan Alican ile birlikte) kitapları çıktı.

Sara Şahinkanat yayınları:

- Annemin Çantası
- Beyoğlu Macerası - Bilgi Avcıları Gizli Görevde
- Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan?
- Maymun Kral
- Mevsimlere Güzelleme
- The Beyoğlu Adventure
- Three Cats, One Wish
- Üç Kedi Bir Canavar
- Üç Kedi Bir Dilek

- Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor
- Babamın Battaniyesi

Sara Şahinkanat ödülleri:

Japonya'daki 2009 Oshima Uluslararası El-yapımı Kitap Yarışması'nda "Kertenkele'nin Sihirli Kuyruğu" kitabıyla "Acceptance" ödülü aldı. "Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan?" adlı kitabı "ÇGYD 2009 Yılın En iyi Resimli Öykü Kitabı" seçildi.

2.1.14. İlgili Alanyazın

Resimli çocuk kitaplarında değerlerle ilgili yapılan çalışmalar şu şekildedir:

Işıtan (2005), yaptığı araştırmada Türkiye'de Türkçe basılmış yerli ve yabancı resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili mesajları içerip içermediklerini analiz etmeyi amaçlamıştır. Araştırmada örneklem olarak 1980-2003 yılları arasında basılmış ve random yöntemiyle seçilmiş olan 45 çeviri, 195 yerli kitap olmak üzere toplam 250 kitap oluşturmuştur. Araştırmacı kitapları değerlendirmede kendisinin geliştirdiği Benlik Kavramı Konuları Kontrol Listesi'ni kullanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, resimli çocuk kitaplarında en fazla ele alınan konunun akran ve çevre ilişkileri olduğu bulunurken en az işlenen konunun ise akademik durum ve fiziksel görünüm olduğu tespit edilmiştir.

Doğanay (2018) ; Okul öncesi çocuklarına yönelik yayımlanan hikâye kitaplarının barış eğitiminin temel kavramları açısından incelenmesi' konulu araştırması okul öncesi eğitim çağındaki çocuklara yönelik yazılmış olan resimli hikâye kitaplarında, barış eğitimiyle ilgili (adalet, arabuluculuk, dürüstlük, empati, eşitlik, güven, hoşgörü, iş birliği, öfke yönetimi, paylaşma, problem çözme, sevgi, saygı, sorumluluk, yardımseverlik) temel kavramlardan hangilerinin yer aldığını ve bu kavramlara yer verilme sıklıklarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada, nitel araştırma paradigması çerçevesinde veri toplamak için doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evreni okul öncesi eğitim çağındaki çocuklar için yazılmış resimli hikâye kitaplarıdır. Örneklemi ise Kayseri İli ve merkez ilçelerinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel anaokullarının sınıf kitaplıklarından seçilen 207 kitap oluşturmaktadır. Okul öncesi eğitim çağındaki çocuklara yönelik yayımlanan 207 adet resimli hikâye kitabı barış eğitimiyle ilgili olarak 15 kavram (adalet, arabuluculuk, dürüstlük, empati, eşitlik, güven, hoşgörü, iş birliği, öfke yönetimi, paylaşma, problem çözme, sevgi, saygı, sorumluluk, yardımseverlik) analiz edilmiş,

dokümanların analizlerinden elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmının alt amaçlarına ilişkin okul öncesi resimli hikâye kitaplarında barış eğitimiyle ilgili temel kavramların yer alıp almadığı ve yer alma sıklığı tespit edilmiştir. Resimli çocuk kitaplarında sevgi, paylaşmak, yardımseverlik, iş birliği ve sorumluluk gibi belirgin şekilde işlenen barış kavramlarının yanı sıra öfke yönetimi, arabuluculuk, dürüstlük, empati, problem çözme ve güven gibi farklı kavramların da ele alınması çocuğun kişisel gelişimine ve öz saygısının artmasına katkı sağlayacaktır sonucuna ulaşılmıştır.

Rabia Dirican(2013); 3-6 Yaş Grubu Çocuklarına Yönelik Yayımlanan Resimli Hikâye Kitaplarının Bazı Temel Değerler Açısından İncelenmesi' adlı çalışmasında 3-6 yaş grubu çocukların değer edimine yönelik, Türk yazarlar tarafından yazılmış resimli hikaye kitaplarında yer alan temel insani değerlerin neler olduğunu ve yer verilme oranlarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Birinci bölümde araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve değer kavramına yer verilirken ikinci bölümde değerler ve çocuk kitaplarına ilişkin bilgiler sunulmuştur. Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, 3-6 yaş gurubu çocukları için değerlere yönelik ve Türk yazarlar tarafından yazılmış resimli çocuk kitaplarıdır. Örneklemi ise bu eserler arasından ölçüt örneklem yöntemi ile seçilen 135 kitap oluşturmaktadır. Eserlerde işlenen değerler kodlanarak metin kısımları için kategorilere ve alt kategorilere ayrılmıştır; resim kısımları ise yalnızca kategorilere ayrılmıştır. İnceleme sonucunda 3-6 yaş grubu çocuklar için değerlere yönelik olarak yayımlanan, Türk yazarlar tarafından yazılmış resimli çocuk kitaplarında sevgi, paylaşmak, arkadaşlık, mutluluk, nezaket, yardımseverlik, temizlik, saygı, adalet, tutumluluk, estetik, empati, hoşgörü, dürüstlük, çalışkanlık, özgüven, sorumluluk, cesaret, liderlik ve barış değerlerine yer verildiği tespit edilmiştir. Kitapların metin kısımlarındaki toplam cümle %28.69 oranında değer ifade etmektedir. Resim kısımlarında ise tüm resimlerin %53.04 oranında değer ifade ettiği bulunmuştur. Değer içerikli resimli hikaye kitaplarının metin kısımlarında geçen değer dağılımlarına bakıldığında sevgi, paylaşmak, arkadaşlık, mutluluk ve nezaket en çok rastlanan değerlerken cesaret, liderlik ve barış en az yer verilen değerler olduğu görülmektedir. Değer içerikli resimli hikaye kitaplarının resim kısımlarında geçen değer dağılımlarına bakıldığında paylaşmak, sevgi, mutluluk, arkadaşlık ve yardımseverlik değerlerine yüksek oranda; saygı, temizlik, nezaket, empati ve çalışkanlık değerlerine orta derecede yer verildiği sonuçlar arasındadır. Metin kısmında en fazla sevgi değerine yer verilmişken resim kısmında paylaşmak değeri ilk sırada yer almaktadır. Her iki kısımda da barış değeri en son sıradadır. Resimli çocuk kitaplarında sevgi, paylaşmak, arkadaşlık, mutluluk gibi belirgin şekilde işlenen değerlerin yanı sıra

cesaret, liderlik, özgüven, sorumluluk, barış gibi farklı değerlerin de ele alınması çocuğun kişisel gelişimine ve öz saygısının artmasına katkı sağlayacaktır.

Turan(2014); Okul Öncesi Eğitim Etkinliklerinde Kullanılan Resimli Öykü Kitaplarının Karakter Eğitimi Öğretmen Görüşü ve Uygulamaları Açısından İncelenmesi' adlı Çalışmanın amacı; okul öncesi öğretmen adaylarının resimli öykü kitaplarında bulunması gereken fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri hakkında yeterlik düzeyleri ve kendi yeterliklerine ilişkin algılarının ortaya konulmasıdır. Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Resimli Öykü Kitaplarını Seçme Konusunda Yeterlik Düzeyleri ve Kendi Yeterliklerine İlişkin Algılarını Belirleme Formu" kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, okul öncesi eğitimi iki, üç ve dördüncü sınıf 127 öğretmen adayından oluşmaktadır. Okul öncesi öğretmen adaylarının resimli öykü kitaplarını seçme ölçütleri araştırmacılar tarafından nicel veri analiz yöntemlerinden tek yönlü varyans analizine (ANOVA) tabi tutulmuştur. Araştırmanın sonucunda; okul öncesi öğretmen adaylarının formda yer alan resimli öykü kitaplarının fiziksel, içerik, resimleme özellikleri boyutlarında ve bu özelliklere ilişkin yeterlilik puanları açısından anlamlı fark oluşturmadığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri açısından formda yer alan resimli çocuk kitaplarının fiziksel özellikleri, resimleme özellikleri boyutlarında ve öğretmen adaylarının formdan elde ettikleri toplam puanlar açısından anlamlı fark oluşturduğu ve bu farkın üçüncü sınıf öğretmen adayları lehine olduğu görülmüştür.

Kazancı Gül (2018); 5-6 yaş grubu çocuklar için Türkçe yazılmış resimli çocuk kitaplarında değerler analizi' adlı çalışmada 5-6 yaş grubu çocuklar için Türkçe yazılmış 2000-2007 yılları arasında ve 2014 yılında basılmış resimli çocuk kitaplarında yer alan arkadaşlık, başarı, bilgelik, hoşgörü, iyilikseverlik, mutluluk, nezaket, saygı, sevgi ve sorumluluk değerlerini incelemeyi amaçlayan bu araştırma, nitel araştırmanın içerik analizi deseninde tasarlanmıştır. Değerlerin kitaplarda yer alma oranlarını belirlemek amacıyla ise nicel araştırma yöntemlerinden betimsel model kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, 5-6 yaş grubu çocuklar için yerli ve çeviri Türkçe yazılmış resimli çocuk kitaplarıdır. Araştırmanın örnekleme, ölçüt örneklem stratejisi ile belirlenen 5-6 yaş grubu çocuklar için 2000-2007 ve 2014 yılları arasında Türkçe yazılmış yerli ve çeviri toplam 40 resimli çocuk kitabından oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen "Değerler Kontrol Listesi" kullanılmıştır. "Değerler Kontrol Listesi"nde 10 farklı değer yer almaktadır. Resimli çocuk kitapları için araştırmanın amacına uygun olarak içerik analizi

yapılmıştır. Elde edilen ham verilerden kodlar belirlenip, alt kategoriler oluşturulmuş ve bunlar yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda, resimli çocuk kitaplarında değerlere 2000-2007 yılları arasında yayınlanan kitaplarda daha az (%46.80) yer verildiği; 2014 yılında yayınlanan kitaplarda daha fazla (%53.20) yer verildiği görülmüştür. 2000-2007 yılları arasında yayınlanan resimli çocuk kitaplarında en fazla sevgi, en az ise hoşgörü değerine yer verilmiştir. 2014 yılında yayınlanan resimli çocuk kitaplarında en fazla sevgi, en az ise bilgelik değerine yer verilmiştir. Resimli çocuk kitaplarında değerlere yerli kitaplarda daha fazla (%54.99) yer verildiği; çeviri kitaplarda daha az (%45.01) yer verildiği tespit edilmiştir. Resimli çocuk kitaplarında yerli kitaplarda en fazla sevgi değerine, en az bilgelik ve saygı değerlerine yer verilmiştir, hoşgörü değerine yer verilmemiştir. Çeviri kitaplarda en fazla sevgi, en az hoşgörü değerine yer verilmiştir. Yerli ve çeviri resimli çocuk kitaplarının değerlere yer verme durumunun farklılaştığı, yerli kitaplarda değerleri zedeleyici örneklerin olduğu, çeviri kitapların değeri kazandırmaya yönelik olumlamalara yer verdiği tespit edilmiştir. Çeviri kitaplar değerleri doğru davranışa yönelik ipuçları sunacak şekilde aktarırken yerli kitaplar söz konusu değeri kelime tekrarlarıyla kazandırmayı hedeflemektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda, resimli çocuk kitaplarında bilgelik, farklılıklara saygı, hoşgörü, iyilikseverlik, hayvan sevgisi ve sorumluluk değerlerine daha fazla yer verilmesi gerektiği, değer aktarımında değerleri zedeleyecek cümlelere yer verilmemesi gerektiği, değerlerin olumlu örnekler üzerinden ve doğru davranışa yönelik fikir verecek şekilde aktarılmasının daha doğru olacağı söylenebilir.

Gökhan (2019); '4-6 yaş resimli çocuk hikayelerinin içerdikleri milli kültürel değerler açısından incelenmesi' adlı çalışmada 4-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yerli ve yabancı yazarlar tarafından yazılmış, resimli çocuk hikaye kitaplarında yer alan milli kültürel değerlerin hangileri olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma çalışma grubu ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Çalışma grubu 4 internet sitesinde 'okul öncesi yayınlar' başlığı altında çok satanlar listesinde yer alan, 4-6 yaş grubuna yönelik hazırlanmış, yerli ve yabancı yazarlar tarafından hazırlanan 32 kitaptan oluşturulmuştur. Elde edilen veriler betimsel içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Resimli çocuk hikayelerindeki veriler kitapların resim ve metin kısımlarının ayrı ayrı incelenmesi ile araştırmacı tarafından oluşturulan kontrol listesine kodlanmıştır.

Küçük (2019); 'Çocuk kitaplarının temel değerler bakımından incelenmesi' adlı çalışmada ülkemizde 2018-2019 yıllarında çok okunan 6-10 yaş çocuklarına yönelik

yayımlanmış kitaplarda yer alan temel değerlerin neler olduğu, değerlere yer verilme sıklığını ve değerlerin hangi yollarla aktarıldığını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Dünyada ve ülkemizde uygulanmakta olan değer eğitimi programlarının değerleri ve MEB'in belirlediği kök değerler ile kitaplar aracılığı ile çocuklara aktarılan değerlerin birbiri ile ne kadar benzer olduğunu tespit etmek bu çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır. 2018- 2019 yılları arasında altı ay boyunca D&R, İdefiks ve Kitapyurdu kitap satış mağazalarının web sayfalarındaki 6-10 yaş çocuk kitapları kategorisinin çok satanlar listelerinde frekansı yüksek olan ilk 25 kitap bu araştırma için veri kaynağı olarak kabul edilmiştir. Elde edilen bu veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Analiz sonucunda incelenen çocuk kitaplarında sırasıyla sevgi, nezaket/kibarlık, yardımseverlik, mutluluk, duyarlılık, paylaşmak, arkadaşlık, kararlılık, adalet, sorumluluk, temizlik, umut, cesaret, dürüstlük, minnettarlık, olumlu düşünme, saygı, hoşgörü, estetik, sabır, çözüm odaklı olma, vatan sevgisi ve merak değerleri tespit edilmiştir. İncelenen çocuk kitaplarının %76'sı değerlerin dolaylı olarak aktarıldığı, %24 ise değerlerin doğrudan aktarıldığı kitaplardan oluşmaktadır. İncelenen kitaplardan %92'sinde değerlerin olumlu yolla çocuğa aktarıldığı, %8'inde ise değerlerin olumsuz yolla aktarıldığı görülmüştür. Bu çalışma neticesinde tespit edilen değerlerin oranları ile yer aldığı kitap sayılarının paralel olduğu anlaşılmaktadır.

Cengiz (2016); 3-6 Yaş Grubu Çocuklarına Yönelik Hazırlanan Hikâye ve Masal Kitaplarındaki Değerlerin İncelenmesi adlı araştırmasında okul öncesi çocuklarına yönelik hazırlanan hikâye ve masal kitaplarında hangi değerlere ne kadar yer verildiğini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma betimsel nitelikli, nitel bir araştırmadır. Bu araştırmada iki farklı veri toplama aracından yararlanılmıştır. Bu araçlar, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile 20 değerden oluşan değer listesidir. Analizden önce kitaplarda yer alabileceği tahmin edilen 20 değer belirlenmiştir. Bu değerler UNESCO Değer Listesi, Yaşayan Değerler Listesi ve Rokeach'ın Değer Sınıflandırması arasından seçilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunda 710 çocuk, 192 ebeveyn, 50 öğretmen ile 52 adet hikâye ve masal kitabı yer almaktadır. Çocuk, ebeveyn ve öğretmenlerin tercihleri doğrultusunda belirlenen 52 adet hikâye ve masal kitabı, içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda; okul öncesine yönelik hazırlanan hikâye ve masal kitaplarında en fazla mutluluk, en az ise barış, dayanışma, dürüstlük değerlerine yer verildiği, vatanseverlik değerine ise hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. Kitaplarda nezaket, estetik, arkadaşlık, temizlik ve yardımseverlik değerleri sıkça vurgulanırken, alçak gönüllülük, hoşgörü, misafirperverlik ve saygı değerlerinin oldukça az vurgulandığı görülmüştür. Çocukların ve ebeveynlerin

tercih ettiği kitaplarda en fazla estetik değerine, öğretmenlerin tercih ettiği kitaplarda ise en fazla mutluluk değerine vurgu yapılmıştır. Araştırma sonuçlarının, okul öncesi çocukları için hazırlanacak masal ve hikâye kitaplarının içerikleri oluşturulurken yazarlara, kitap tercihlerinde öğretmen ve ebeveynlere katkı sağlaması beklenmektedir

Gönen (2017); ‘Çocuk Edebiyatı Yazarı ve Çizeri Olarak Feridun Oral’ın Çocuk Edebiyatımızdaki Yeri ve Eğitsel Değerler’ adlı Çalışmada; Feridun Oral’ın yazarı ve çizeri olduğu çocuk kitapları, çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmiştir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Bu bağlamda örnekleme yer alan on beş çocuk kitabı, doküman analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bu çözümleme, tasarım özellikleri ve içerik özellikleri ana başlıkları altında gerçekleştirilmiştir. Tasarım özellikleri başlığı altında sayfa, punto, boyut, kapak – cilt, resim; içerik başlığı altında ise konu – kurgu, izlek – tema, çevre, ileti, karakter, dil ve anlatım, yazınsal ve eğitsel ilkeler alt başlıkları altında gerçekleştirilmiştir. Çözümlmeler çerçevesinde Feridun Oral’ın çocuk edebiyatımızdaki yeri ve kitaplarında yer alan eğitsel değerler ortaya konmuştur.

Sağsöz (2018); Resimli Çocuk Kitaplarının Barış Eğitime İlişkin Bileşenler Açısından İncelenmesi adlı çalışmada resimli çocuk kitaplarındaki dilsel ve görsel metinlerin barış eğitime ilişkin bileşenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın veri kaynağını Türkiye’de en az beş yıl süreyle çocuk edebiyatı kitapları yayımlayan yayınevlerinin 2015 yılında birinci basımını yaptıkları okulöncesi dönem kitapları oluşturmaktadır. Örneklem olarak alınan toplam 40 kitap içerik çözümlemesi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmada Montessori’nin barış eğitimi bileşenlerinden "Bireysel Farkındalık-İç Huzur", "Toplumsal Farkındalık-Olumlu Kişilerarası İlişkiler ile Çatışma Çözme Becerisi", "Kültürel Farkındalık" ve "Çevre Farkındalığı" alt kategoriler olarak belirlenmiştir. İncelemeler sonucunda kitapların dilsel metinlerinde en çok "Toplumsal Farkındalık-Olumlu Kişilerarası İlişkiler" alt kategorisine ilişkin anlatımlara, en az ise "Kültürel Farkındalık" alt kategorisine ilişkin anlatımlara yer verildiği; görsel metinlerde ise en çok "Çevre Farkındalığı" alt kategorisine, en az "Toplumsal Farkındalık-Çatışma Çözme Becerisi" alt kategorisine ilişkin resimlere yer verildiği belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, okulöncesi çocuklarına yönelik barış eğitimi bileşenlerinden "Toplumsal Farkındalık-Çatışma Çözme Becerisi" ile "Kültürel Farkındalık" bileşenlerini de konu edinen yazınsal nitelikli yapıtların hazırlanması gerektiği söylenebilir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırmanın veri kaynakları ve veri analizinden bahsedilmiştir.

3.1.Araştırmanın modeli

Bu çalışmada nitel araştırmada veri toplama tekniklerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Nitel yöntemle desenlenmiş araştırmalarda incelenen olay veya olgu hakkında derin bir algıya ulaşma gayreti söz konusudur (Morgan, 1996).

Yazarın kitaplarında değerlere yönelik yapılamaya çalışılan tespitler yorumlanmış ve sorgulanmıştır. Bir problemin çözümüne ilişkin gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini kullanan nitel araştırma, daha önceden bilinen veya fark edilmemiş problemlerin algılanmasına, probleme ilişkin doğal olguların gerçekçi bir şekilde ele alınmasına yönelik öznel-yorumlayıcı bir süreci ifade etmektedir (Seale, 1999).

3.2.Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubu sara şahinkanatın okul öncesi dönem çocukları için yazdığı 8 kitaptan oluşmaktadır. Bunlar yayınlanma sırasına göre;

1. Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor 2008
2. Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan 2009
3. Maymun Kral 2010
4. Üç Kedi Bir Dilek 2012
5. Annemin Çantası 2018
6. Mevsimlere güzelleme 2019
7. Üç Kedi Bir Canavar Şubat 2020
8. Babamın Battaniyesi Mayıs 2020

3.3. Araştırmanın veri kaynakları

Araştırma için gerekli olan verilerden kuramsal çerçeve ile ilgili olanları; değer, değerler eğitimi ve çocuk edebiyatı alanlarından kitap, dergi, makale, lisansüstü tezlerden oluşmaktadır. Bu veri kaynakları üniversitelerin kütüphanelerinden, Yüksek Öğretim Kurulunun tez arama servisinden, internet ortamındaki kaynaklardan elde edilmiştir. Yazarın incelenecek olan çocuk kitapları yayın evlerinden satın alınarak temin edilmiştir.

3.4.Verilerin analizi

Veriler analiz edilirken içerik ve betimsel analiz bir arada kullanılmıştır. Betimsel analiz ile elde edilen bulgular düzenlenir, yorumlanır ve okuyucuya sunulur.(Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.256).

İçerik analizinde ise temel amaç, betimsel analiz ile özetlenen, yorumlanan veriler, daha derin olarak incelemektir. Kavram ve ilişkiler açıklanmaya çalışılır. Betimsel yaklaşım ile farkedilemeyenler yapılan analiz sonucunda ortaya çıkar.

Çalışma sırasında incelenecek olan çocuk kitapları baştan sona ayrıntılı şekilde dikkatlice birkaç defa okunmuştur. Her bir kitabın içerisinde bulunan değerler tespit edilmiştir. Kitapların içerisinde bulunan beceriler ve kavramlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Sonrasında resim analizleri yapılmıştır.

Tespit edilen değerler tablollaştırılarak her bir kitapta hangi değer kaç tane yer aldığı belirtilmiştir. Tespit edilen beceriler ise tek bir tabloda gösterilmiştir.

Sonra yorumlamalar yapılarak incelenen kitaplar içerisinde hangi değer grubundan en çok ve en az bulunduğu ifade edilmiştir. Kitaplardan yazı ve resim örnekleri alınarak hangi değerlerin nasıl tespit edildiği örneklendirilmiştir

Çalışmanın kapsamında bulunan kitaplardaki değerler Milli Eğitim Bakanlığının okul öncesi eğitimde verilmesi gereken değerler doğrultusunda hareket edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu başlık altında Sara Şahinkanat tarafından yazılan “*Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan, Maymun Kral Üç Kedi Bir Dilek, Annemin Çantası Mevsimlere Güzellemeye,, Üç Kedi Bir Canavar, Babamın Battaniyesi*” isimli resimli kitaplarının değerler, beceriler ve kavramlar bakımından analizi yapılmıştır.

4.1. “Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor” adlı kitapta yer alan değerlere ilişkin bulgular

Sara Şahinkanat tarafından okulöncesi dönem çocuklarına yönelik yazılan “yavru ahtapot olmak çok zor” Ayşe İnan tarafından resimlendirilmiş ve 2008 yılında yayınlanmıştır. Kitap içerisinde yer alan kahramanlar: Küçük ahtapot Nino, anne, baba, servis ablası, yılan balığıdır. Ana kahramanı ise Ninodur.

Hikayenin konusu şöyledir: Yavru ahtapot Nino ailesi ile birlikte yaşarken sekiz kolu olması yüzünden her gün okula giderken oldukça zorlanır ve annesine sürekli bu konu ile ilgili şikâyetlerini dile getirir. Özellikle soğuk kış günlerinde sekiz kollu bir kazak, sekiz ayrı eldiven giymek zorunda kalan Nino bu durumdan bıkmıştır. Sürekli olarak yılan balığına özenmekte ve onun kendi yaşadığı zorlukları yaşamadığından dem vurmaktadır. Ancak Nino yine şikâyet dolu bir sabahın sonunda okul yolunu tuttuğunda aslında sahip olduğu sekiz kolun onu nasıl bir kahramana dönüştüreceğini görecektir. Böylece yavru ahtapot, sahip olduğu her türlü özelliğin kendisine artılar kazandırdığını ve kendisini tam da olduğu gibi sevmesi gerektiğini öğrenecektir.

Kitapta çocukların kendilerini olduğu gibi kabul etme durumu yaşlarına uygun olarak sıkça yer verilmiştir. Kitapla ilgili yapılan analiz sonucunda; kitapta örtük ya da açık bir şekilde yer alan değerler, beceri ve kavramlar belirlenmiştir. Konuyla ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

4.1.1. “Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor” adlı kitapta yer alan değerler

Yavru ahtapot olmak çok zor adlı kitapta genel olarak “sevgi” değeri yer almakla birlikte metin kısmında “yardımseverlik(5), sevgi/merhamet(4), temizlik(1), cesaret(1),

mutluluk(1)” gibi değerlere yer verildiği görülmüştür. Konuyla ilgili durum Tablo 2’de betimlenmiştir.

Tablo 2

Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor Kitabındaki Değerler

Verilen Değer	Değerin Hangi Cümleyle Verildiği
Yardımseverlik(5)	Annesi yardım ediyordu soyunmasına, pijamalarını çıkarmasına.
	Sıra geliyordu giysilere... Kolları sekizer delikten geçirmeye.(s.5)
	Babası ağzına tıktırıyordu lokmaları.(s.6)
	Her günkü gibi Zor yetişti okul servisine. Servis ablası yardım etti binmesine(s.13)
	Anne balık hemen çıkamadı şoktan. Son saniyede bir kol itmişti onu da dışarı.
	Zor kurtulmuşlardı feci yıkımdan.(s.19)
Sevgi Merhamet(4)	Küçük Nino yumurtaları usulcacık bıraktı Annelerinin koynuna Mutluydu koştuğu için yardımlarına.(s.21)
	“Sen bizim için çok özelsin, inan olduğun gibi çok güzelsin.(s.10)
	Küçük ahtapot Nino kıvranıyordu yatağında, annesi tatlı sözler fısıldıyordu kulağına...(s.3)
	Kolaylaşacak giyinmek biraz büyüyünce, ahtapot olmayı seveceksin gelişip güçlenince.”(s.10)
	Oysa anne balık ne hayaller kurmuştu... Her bir yumurtasının adını bile koymuştu.
	Hangi birini kurtarsaydı? Nasıl bir seçim yapsaydı?
Temizlik(1)	Çatırdıyordu yuvanın tavanı. Kalmamıştı zavallı yumurtaların zamanı.(s.16)
	“Haydi, canım Ninom daha çok işimiz, yıkanacak yüzümüz, fırçalanacak dişlerimiz.”(s.3)
Cesaret(1)	Otobüstekiler bakarken şaşkınlıkla,
	Bizim Nino hiç tereddüt etmedi, Atladı tehlikenin ortasına(s.16)

Mutluluk(1)	Herkes başladı sevinçten zıplamaya, Nino'yu aldılar omuzlarına Küçük Nino çok mutluydu. Kahramanlığını sekiz koluna borçluydu.(s.25)
-------------	---

Tablo 2de kitabın genelinde çocuk ve ailesi birbirlerine sevgi dolu davranmaktadır. Yardımseverlik(5) değeri yavru ahtapotun zorlandığı konularda ve yavruları kurtarma isteği konusuyla ele alınmıştır. sevgi/merhamet(4) değeri ise ninonun ailesinin ona karşı tutumu ve yılan balığının yavrularına olan hassasiyeti durumuyla verilmiştir. Öte yandan kitapta *Haydi canım Ninom daha çok işimiz, yıkanacak yüzümüz, fırçalanacak dişlerimiz.*”(s.3) cümlesiyle temizlik(1) değerine değinilmiştir. Yavru ahtapotun tehlikeye düşünmeden gitme durumuyla cesaret(1) değeri ele alınmıştır..*Herkes başladı sevinçten zıplamaya,Nino yu aldılar omuzlarına Küçük Nino çok mutluydu. Kahramanlığını sekiz koluna borçluydu.*(s.25) cümlesinde durum betimlenmiş ve mutluluk(1) değeri ele alınmıştır.

Ayrıca kitabın görsellerinde “ sevgi(3), yardımseverlik(3), mutluluk (1), merhamet (1) ve özgürlük (1)” değerleri tespit edilmiştir.Konuyla ilgili örnekler aşağıda sunulmuştur.

Resim 1.Sevgi değeri görselleri

Resim 1 incelendiğinde; Yavru ahtapotu okula götürürken onun bulunduğu durumun aslında iyi olduğunu söyleyen anne ahtapot, Okul servisindeki ahtapota el sallayan anne

ahtapot veMutluluğunu annesine sarılarak paylaşan ahtapot resmedilmiştir. Bu görsellerle sevgi değeri ele alınmıştır.

Resim 2.Yardımseverlik değeri görselleri

Resim 2 incelendiğinde yavru ahtapotun giyinmesine yardım eden baba ahtapot, Yavru ahtapotun kahvaltısına yardım eden baba ahtapot ve Evi yıkılmak üzere olan anne yılanı yardıma koşan yavru ahtapot resmedilmiştir. Bu görsellerle yardımseverlik değeri üzerinde durulmuştur.

Resim 3.Mutluluk değeri görseli

Resim 3 incelendiğinde uzanmış ve yumurtaları üstüne bırakılmış yılan balığı ve bu duruma tebessümle bakan yavru ahtapot resmedilmiştir. Görselle mutluluk değeri verilmiştir.

Resim 4.Merhamet değeri görseli

Resim 4 incelendiğinde annesi tarafından uyandırılan ahtapot resminde merhamet değeri verilmek istenmiştir denilebilir.

Resim 5.Özgürlük değeri görseli

Resim 5 incelendiğindenyumurtalarından sevinçle çıkan yılan balıkları resmedilmiştir. Bu görselle özgürlük değeri ele alınmıştır.

4.1.2. “Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor” adlı kitapta yer alan beceri ve kavramlar

Kitapta değerler dışında bazı cümlelerde beceri ve kavramlarda tespit edilmiştir. Babamın battaniyesi adlı kitabının metin kısmında “ işbirliği(2), Doğru karar verme(1) empati(1)

sabırlı olma(1) problem çözme(1)” gibi becerilere yer verildiği görülmüştür. Konuyla ilgili durum Tablo 3 te betimlenmiştir.

Tablo 3

“Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor” Adlı Kitapta Yer Alan Beceri ve Kavramlara Dair Bulgular

Beceri	Hangi Cümle İle Verildiği
İşbirliği(2)	Annesi yardım ediyordu soyunmasına,pijamalarını çıkarmasına. Sıra geliyordu giysilere...Kolları sekizer delikten geçirmeye.(s.5) 8 sayısı Her günkü gibi Zor yetişti okul servisine. Servis ablası yardım etti binmesine(s.13) Kolay-zor
Karar Verme(1)	Otobüstekiler bakarken şaşkınlıkla, Bizim Nino hiç tereddüt etmedi, Atladı tehlikenin ortasına(s.16) Şaşkın-ortasında
Empati(1)	Anne balık hemen çıkamadı şoktan. Son saniyede bir kol itmişti onu da dışarı. Zor kurtulmuşlardı feci yıkımdan.(s.19) İçeri-dışarı
Sabır(1)	Kolaylaşacak giyinmek biraz büyüyünce, ahtapot olmayı seveceksin gelişip güçlenince. (s.10) Küçük-büyük
Problem çözme(1)	... ve kahraman Nino çıktı dışarıya,her bir kolunda onlarca yumurta (s.19)(içeri-dışarı) “Haydi, canım Ninom daha çok işimiz, Yıkanacak yüzümüz, fırçalanacak dişlerimiz.”(s.3) Kirli-temiz Küçük ahtapot Nino kıvranıyordu yatağında, annesi tatlı sözler fısıldıyordu kulağına...(s.3) Küçük-büyük Sen bizim için çok özelsin, inan olduğun gibi çok güzelsin.(s.10) Güzel-çirkin Küçük Nino yumurtaları usulcacık bıraktı Annelerinin koynuna... Mutluydu koştuğu için yardımlarına.(s.21) Mutlu Küçük-büyük

Ayrıca kitabın görsellerinde “ sabırlı olma(1), doğru karar verme(1)becerileri tespit edilmiştir. Konuyla ilgili örnekler aşağıda sunulmuştur.

Resim 6.Sabırlı olma becerisine vurgu

Resim 6 incelendiğinde Deniz sakinlerinin yaşadığı trafik sorununun resmedildiği ve bununla sabırlı olma becerisinin ele alındığı görülmektedir

Resim 7.Karar verme becerisine vurgu

Resim 7 incelendiğinde Yılan balığının yumurtalarını sekiz koluyla tutan yavru ahtapotun resmedildiği ve bununla karar verme becerisine vurgu yapılmak istendiği söylenebilir

4.2. “Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan” Kitabında Yer Alan Değerlere İlişkin Bulgular

Sara Şahinkanat tarafından okulöncesi dönem çocuklarına yönelik yazılan “Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan” Ayşe İnan tarafından resimlendirilmiş ve 2014 yılında yayınlanmıştır. Kitap içerisinde yer alan kahramanlar; kurt anne, yavru kurt, büyükanne, kırmızı başlıklı kızdır. Ana kahramanımız iseyavru kurttur.

Hikayenin konusu şöyledir: Kendi başına ormanda dolaşabileceğini annesine ispatlamaya çalışan yavru kurt annesini ikna etmek için epeyce zorlanır. Annenin ikna olması için yavruna birçok soru sorması ve istediği yanıtları alması çok önemlidir. Yavru kurt ise kendine çok güvenir ve gerçekten soruları annesini şaşırtacak kadar güzel cevaplar. Amacına ulaşan kurt ormanda da heyecanlı olaylar yaşayacaktır.

Kitapta çocukların merak duygularına ve tek başına hareket etme isteklerine yaşlarına uygun olarak sıkça yer verilmiştir. Kitapla ilgili yapılan analiz sonucunda; kitapta örtük ya da açık bir şekilde yer alan değerler, beceri ve kavramlar belirlenmiştir. Konuyla ilgili bulgular aşağıda verilmiştir

4.2.1. “Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan” Kitabında Yer Alan Değerler

“Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan”adlı kitapta genel olarak “özgüven” değeri yer almakla birlikte metin kısmında “özgürlük/özgüven(1),sevgi(1),doğa sevgisi(1), sorumluluk/aile birliğine önem verme(1)” gibi değerlere yer verildiği görülmüştür. Konuyla ilgili durum tablo 4te betimlenmiştir.

Tablo 4

“Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan” Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular

Verilen Değer	Değerin Hangi Cümle İle Verildiği
Özgüven-	Dedi : ‘Anne, ben artık büyüdüm.
Özgürlük(1)	Gideceğim tek başıma ormana. Biraz dolaşıp hava almaya.(s.2)
Sevgi(1)	Annesi sevgiyle baktı yavrusuna.

	Küçük kurdu oturttu kucağına.(s.4)
Doğa sevgisi(1)	Diyelim ki karnın tok, uykun da çok. Derenin kenarında da bir ağaç gölgesi. Kaçılır mı keyfin böylesi?(s.16)
Sorumluluk- Aile birliğine önem verme(1)	Şimdi güle güle git. Akşama sakın geç kalma. Sofrada soğumasın mantarlı pizza.(s.24)

Kitabın genelinde yavru kurt ve annesi birbirlerine sevgi dolu davranmaktadır. Özgüven/özgürlük, yavru kutrun tek başına dışarı çıkma isteği konusuyla ele alınmıştır. Öte yandan kitapta “*Diyelim ki karnın tok, uykun da çok. Derenin kenarındada bir ağaç gölgesi.Kaçılır mı keyfin böylesi?(s.16)*” şeklindeki cümleyle doğa betimlenmiş ve doğa sevgisi değeri verilmek istenmiştir.

Şimdi güle güle git.Akşama sakın geç kalma.Sofrada soğumasın mantarlı pizza.(s.24) cümlesiylede yavru kurta sorumluluk verilmiş ve aile birliğine önem vurgulanmıştır.

Ayrıca kitabın görsellerinde “ sevgi(2), mutluluk(2), cesaret(1) ” değerleri tespit edilmiştir. Konuyla ilgili örnekler aşağıda sunulmuştur.

Resim 8.Sevgi değeri görseli

Resim 8 incelendiğinde Annesine sevgiyle sarılan kurt ve Anne kurdun çocuğuna sevgiyle bakması resimlendirilmiştir. Bu bağlamda sevgi değeri vurgulanmıştır.

Resim 9.Mutluluk değeri görseli

Resim 9 incelendiğinde Anne kurdun sorduğu soruyu bilen kurdun sevinmesi ve Gülen yüzlerle birbirine bakan hayvanlar resmedilmiştir.Bu görsellerle mutluluk değeri üzerine vurgu yapılmıştır.

Resim 10.Cesaret değeri görseli

Resim 10 incelendiğinde afiş yaparak barış sağlamaya çalışan kurt resmedilmiştir. Bu görselle cesaret değeri verildiği söylenebilir.

4.2.2. “Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan” adlı kitapta yer alan beceri ve kavramlar

Kitapta değerler dışında bazı cümlelerde beceri ve kavramlarda tespit edilmiştir. Babamın battaniyesi adlı kitabının metin kısmında “Doğru karar verme(1) Azimli olma(1) Ön yargıyı fark etme(1)” gibi becerilere yer verildiği görülmüştür. Konuyla ilgili durum tablo 5 de betimlenmiştir.

Tablo 5

“Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan” Kitabında Yer Alan beceri ve kavramlara Yönelik Bulgular

Hangi Cümle İle Verildiği	Beceri
Annesi sevgiyle baktı yavrusuna. Küçük kurdu oturttu kucağına.(Küçük-büyük)	
Hele otur da biraz şuraya Önce cevap ver birkaç soruya. Bakalım hazır mısın gitmeye Tek başına ormana.	Doğru karar verme
Haydi sor! Dedi yavru kurt coşkuyla.	Azimli olma
Diyelim ki karnın tok, uykun da çok. Derenin kenarındada bir ağaç gölgesi. Kaçılır mı keyfin böylesi? (Aç-tok Az-çok)	
Biz vazgeçtik artık et yemekten Bıktık masallarda kötülenmekten.(İyi-kötü)	Ön yargıyı fark etme
Şimdi güle güle git. Akşama sakın geç kalma. Sofrada soğumasın mantarlı pizza.(Gündüz-gece, Soğuk-sıcak)	

4.3. Maymun Kral kitabında yer alan değerlere ilişkin bulgular

Sara Şahinkanat tarafından okulöncesi dönem çocuklarına yönelik yazılan “Maymun Kral” Feridun Oral tarafından resimlendirilmiş ve 2010 yılında yayınlanmıştır. Kitap içerisinde yer alan kahramanlar: küçük Muni ve ormanda yaşayan hayvanlardır.

Hikayenin konusu şöyledir: O gün canı çok sıkılan Muni rahatlamak için meyve yer , gölde yüzer ama bir türlü can sıkıntısı geçmez ve rahatlayamaz. Hiç beklemediği bir anda ise eline ormanın kralı olma şansı geçer. Bu canının sıkılmasını geçirmek ve keyif yapmak için çok güzel bir fırsattır. Arkadaşlarını bir yabancı olduğuna inandırır ve durumun tadını çıkarır. Arkadaşları daha sonra anlasada Muniye kızmazlar ve eğlenceli vakit geçirmiş olmanın mutluluğunu yaşarlar.

Kitapta çocukların oyun oynama isteklerine merak duygularına ve hayvan sevgisine yaşlarına uygun olarak sıkça yer verilmiştir. Kitapla ilgili yapılan analiz sonucunda; kitapta örtük yada açık bir şekilde yer alan değerler, beceri ve kavramlar belirlenmiştir. Konuyla ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

4.3.1. “Maymun Kral”adlı kitapta yer alan değerler

Maymun kral adlı kitapta genel olarak “dostluk” değeri yer almakla birlikte metin kısmında ‘liderlik, sorumluluk cesaret hoşgörü/iyimserlik mutluluk” gibi değerlere yer verildiği görülmüştür. Konuyla ilgili durum tablo 6 da betimlenmiştir.

Tablo 6

“Maymun Kral” Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular

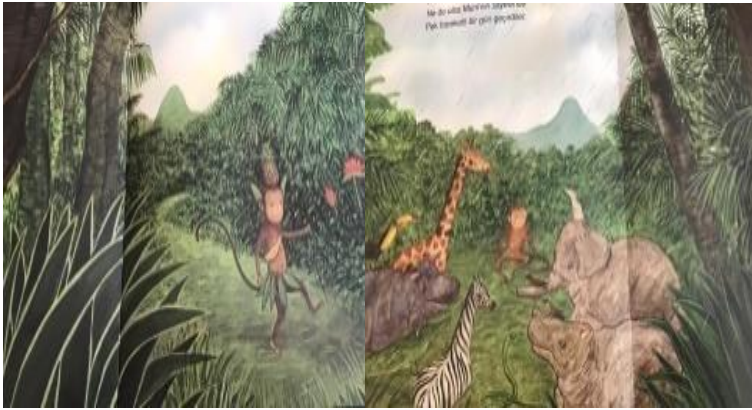
Verilen Değer	Değerin Hangi Cümle İle Verildiği
Dostluk	Bir araya gelmişti tüm arkadaşları.Son defasında mızıkçılık yapmıştı,Bu yüzdendi şimdi onsuz oynamaları.(s.7)
Liderlik	Bugünkü oyun kralcılığı. Kral olmak bir ayrıcalıktı.(s.9)
Sorumluluk	Bıraktılar kararı küçük file. “Haksızlık olmasın dostlarım. Ormana ilk gelen yabancıyı kral yaparım.”(s.9)
Cesaret	Artık hazırıldılar acımasız kralı korkutmaya(s.16)

Mutluluk	Hep beraber olanlara güldüler.
Hoşgörü	Artık küçük maymuna hiç kızgın değildirler. Ne de olsa Muni'nin sayesindePek hareketli bir gün geçirdiler.(s.21)

Hayvan sevgisi/ duyarlılık/ merhamet(2), hayvanlarla ilgili yaşanan sorunlara (ağaçta kalan kedi gibi) duyarlılık göstererek ve merhamet ederek, onu kurtarma isteği konusuyla ele alınmıştır. Bu bağlamda hayvan sevgisi geliştirilmek hedeflenmiştir. Öte yandan kitapta *“Babam düşünceli... kaşıyor alnını“Haydi” diyor, “Şimdi itfaiyeci olma zamanı”*.(s.27) şeklindeki cümleyle sorumluluk almaya karar verme davranışıyla sorumluluk değeri verilmiştir.

Oyun oynarken kıkırdama, kahkaha atma davranışlarının dile getirilmesi mutluluk değeri bağlamında değerlendirilirken, oyun sırasında birbirlerine yardım eden kardeşler yardımseverlik ve dayanışma değerini vermiştir. Ayrıca babalarına sarılarak dinlenen çocukların aile olarak geçirdikleri güzel bir güne vurgu yapılarak aile birliğine önem verme olarak ele alınmıştır.

Ayrıca kitabın görsellerinde “özgüven (2), mutluluk(1), dostluk (1) değerleri tespit edilmiştir. Konuyla ilgili örnekler aşağıda sunulmuştur.

Resim 11.Özgüven değeri görseli

Resim 11 incelendiğinde Taç giyip sorumluluk veren kral maymun ve Kafasında tacıyla kendinden emin yürüyen maymun resmedildiği görülmektedir. Bu görsellerle özgüven değeri ele alınmıştır.

Resim 12.Dostluk değeri görseli

Resim 12 de birlikte oynayan hayvanlar resmedilmiştir. Bu görselle dostluk değerine vurgu yapılmıştır.

Resim 13.Mutluluk değeri görseli

Resim 13 de Barıştıktan sonra gülerek sohbet eden hayvanlar resmedilmiştir. Bu görselle mutluluk değeri vurgulanmaktadır.

4.3.2. “Maymun Kral”adlı kitapta yer alan beceri ve kavramlar

Kitapta değerler dışında bazı cümlelerde beceri ve kavramlarda tespit edilmiştir. Maymun kral adlı kitabının metin kısmında “kurallara uyma (1) ,sabırlı olma(1), eleştirel düşünme (1) gibi becerilere yer verildiği görülmüştür. Konuyla ilgili durum tablo 7 de betimlenmiştir.

Tablo 7

“Maymun Kral” Kitabında Yer Alan Becerilere ve Kavramlara Yönelik Bulgular

Değerin Hangi Cümle ile Verildiği	Beceri
Bir araya gelmişti tüm arkadaşları.Son defasında mızıkçılık yapmıştı,Bu yüzdendi şimdi onsuz oynamaları.(s.7)	Kurallara uyma
Bugünkü oyun kralcılığı.	
Kral olmak bir ayrıcalıktı.(s.9) Bugün-yarın	
Bıraktılar kararı küçük file.	
“Haksızlık olmasın dostlarım.	
Ormana ilk gelen yabancıyı kral yaparım.”(s.9) Küçük-büyük	
İlk-son	
Koşturdular uğraştılar.	Sabırlı olma
Bu krala bir türlü yaranamadılar.(s.15) Kolay-zor	
Artık hazırıldılar acımasız kralı korkutmaya(s.16) Korkmuş	
Hep beraber olanlara güldüler.	Eleştirel düşünme
Artık küçük maymuna hiç kızgın değildirler. Ne de olsa Muni’nin sayesindePek hareketli bir gün geçirdiler.(s.21)	
Kızgın	
Hareketli-hareketsiz	

4.4. “Üç Kedi Bir Dilek”adlı kitapta yer alan değerlere ilişkin bulgular

Sara Şahinkanat tarafından okulöncesi dönem çocuklarına yönelik yazılan “Üç Kedi Bir Dilek” Ayşe İnan tarafından resimlendirilmiş ve 2012 yılında yayınlanmıştır. Kitap içerisinde yer alan kahramanlar:Piti, Pati, Pus, gece bekçisi, bayan leylekdir .

Hikayenin konusu şöyledir: Kitap 3 yakın arkadaşın başından geçen maceraları anlatıyor. Gökyüzünü seyreden 3 arkadaşlardan bir tanesi yıldız kayması görenin dileklerinin

gerçekleşeceğini söyler. Bunun üzerine arkadaşlardan Piti olan çok heyecanlanır ve günlerce gökyüzünü seyredip beklemeye başlar. Bu duruma üzülen arkadaşları bir yıldız kayıyormuş gibi görünecek bir plan yaparlar. . Planlarının düzgün işlemeyip foyalarının ortaya çıkma riskini göze alan kedicikler sonunda hiçbir problem çıkmadan Piti nin beklentisini gerçekleştirirler. Ancak mutlu olmaları gerekirken Piti yi kandırdıkları için kendilerini suçlu hisseden bu sevimli kedicikler, kendilerini sorgulamaya, davranışlarının sorumluluğunu üstlenmeye ve öz eleştiri yapmaya başlarlar.

Kitapta çocukların arkadaşlık kurma isteklerine ve merak duygularına yaşlarına uygun olarak sıkça yer verilmiştir. Kitapla ilgili yapılan analiz sonucunda; kitapta örtük yada açık bir şekilde yer alan değerler, beceri ve kavramlar belirlenmiştir. Konuyla ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

4.4.1. “Üç Kedi Bir Dilek” aslı kitapta yer alan değerler

Üç kedi bir dilek adlı kitapta genel olarak “dostluk” değeri yer almakla birlikte metin kısmında ‘yardımseverlik/ merhamet(2), iyimserlik(1),duyarlılık(1),doğa sevgisi(1) ” gibi değerlere yer verildiği görülmüştür. Konuyla ilgili durum tablo 8 de betimlenmiştir.

Tablo 8

“Üç Kedi Bir Dilek” Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular

Verilen Değer	Değerin Hangi Cümle İle Verildiği
Merhamet/yardımseverlik(3)	Neyse ki son anda kurtarıyorlar onu.Ah, ah, nereye varacak bu Pitiğin sonu?(s.8) Artık Pati ve Pus endişeli.“Ya kurtaramasaydık seni...Lütfen vazgeç beklemekten!”(s.9) Bayan Leylek ise zaten yufka yürekli.Yardım etmeyi hemen kabul ediyor.(s.12)
Dostluk(1)	Üç kafadar yine damda.Piti, Pati ve Pus sırtüstü uzanmışlar,keyifli sohbet ediyorlar.(s.1)
İyimserlik(1)	““Biliyor musunuz,kayan bir yıldız gören çok şanslıymış,çünkü mutlaka gerçekleştirmiş dileği.”(s.3)

Duyarlılık(1)	Pus kendini suçlu hissediyor.Pati'nin kulağına eğiliyor ve “Hemen bir çare bulmalıyız!”diyor(s.9)
Doğa Sevgisi(1)	Ne muhteşem bir gece.Ay ve yıldızlar pırıl pırıl. Tek bir bulut bile yok gökyüzünde.(s.1)

Kitabın genelindeüç kedinin dostluklarına vurgu yapıldığı görülmektedir. yardımseverlik/merhamet(3), arkadaşlarıyla ilgili yaşanan sorunlara (örneğin vazgeçmeden gökyüzünü izleyen ve bu yüzden başını derde sokan kedi gibi) yardım etmeye çalışarak ve merhamet ederek, onun bu durumdan kurtulması isteği konusuyla ele alınmıştır.. Öte yandan kitapta “*Biliyor musunuz,kayan bir yıldız gören çok şanslıymış,çünkü mutlaka gerçekleştirmiş dileği.*”(s.3) şeklindeki cümleyle iyimserlik değeri verilmiştir. Arkadaşları için çare aramaları ise duyarlılık(1) değerini vurgulamaktadır. Kitaptaki çeşitli betimlemeler(örnek: *Ne muhteşem bir gece.Ay ve yıldızlar pırıl pırıl.*’ bağlamıda doğa sevgisi geliştirilmek hedeflenmiştir

Ayrıca kitabın görsellerinde “ sevgi(2), temizlik (1), yardımseverlik(1), sorumluk (1) ve estetik (1)” değerleri tespit edilmiştir. Konuyla ilgili örnekler aşağıda sunulmuştur.

Resim 14.Dostluk değeri görseli

Resim 14 incelendiğinde Üç arkadaşın yan yana yatmış gökyüzünü seyretmeleri ve Sohbet etmeleri resmedilmiştir. Bu görsellerde dostluk değeri ele alınmıştır.

*Resim 15.*Estetik değeri görseli

Resim 15 incelendiğinde Gökyüzünde gerçekleşen olaya hayranlıkla bakan kediler ve Gökyüzünde gerçekleşen duruma karşı şaşkın kediler resmedilmiştir. Bu görsellerle estetik değeri vurgulanmıştır.

*Resim 16.*Mutluluk değeri görseli

Resim 16 incelendiğinde Sevinç içerisinde olan bir kedinin resmedildiği ve bununla mutluluk değerinin ele alındığı görülmektedir.

Resim 17. Sevgi değeri görseli

Resim 17 incelendiğinde Birbirlerini çok seven arkadaşların duygusal sarılmalarının resmedildiği ve bununla sevgi değerine vurgu yapıldığı görülmektedir.

4.4.2. “Üç Kedi Bir Dilek”Adlı Kitapta yer alan beceri ve kavramlar

Kitapta değerler dışında bazı cümlelerde beceri ve kavramlarda tespit edilmiştir. Üç kedi bir dilek adlı kitabının metin kısmında sabırlı olma(3), gözlem(2),işbirliği(2), özdenetim(1) gibi becerilere yer verildiği görülmüştür. Konuyla ilgili durum tablo 9 de betimlenmiştir.

Tablo 9

“Üç Kedi Bir Dilek” Kitabında Yer Alan becerileri ve kavramlara Yönelik Bulgular

Hangi Cümle İle Verildiği	Beceri
Günler ve geceler geçiyor. Ancak o gecedan berisürekli gökyüzünde Piticiğin gözleri.Hep yukarı bakmaktan boynu tutuluyor.Artık hiçbir sohbete katılmıyor.Doğru dürüst uyku bile uyumuyor.Hep bir yıldızın kaymasını bekliyor.(s.5) Gece-gündüz Yukarı-aşağıArtık Pati ve Pus endişeli.“Ya kurtarmasaydık seni...	Sabırlı olma(3)
Lütfen vazgeç beklemekten!”(s.9)	
Piti hâlâ gökyüzünü izlemekte.	
Pati ve Pus ise doğru zamanı beklemekte...(s.13)	

Neyse ki son anda kurtarıyorlar onu. Gözlem(2)

Ah, ah, nereye varacak bu Pitiğin sonu?(s.8) Ne muhteşem bir gece.

Ay ve yıldızlar pırıl pırıl.

Tek bir bulut bile yok gökyüzünde.(s.1) Gece-gündüz

Pus kendini suçlu hissediyor.Pati'nin kulağına eğiliyor ve İşbirliği(2)

“Hemen bir çare bulmalıyız!” diyor(s.9) Düz-eğri

Bayan Leylek ise zaten yufka yürekli.

Yardım etmeyi hemen kabul ediyor.(s.12)

Ama artık dikkat zamanı. Özdenetim(1)

Pus tek gözünü iyice kapamalı.(s.15) Açık-kapalı

Üç kafadar yine damda.

Piti, Pati ve Pus sırtüstü uzanmışlar,keyifli sohbet ediyorlar.(s.1) Yanında

Bayan Leylek, Pus'u tutuyor ensesinden

ve birlikte havalanıyorlar.

Siz hiç uçan kedi gördünüz mü?

Pus neredeyse bayılacak endişeden.(s.15) Şaşkın

Ayrıca kitabın görsellerinde “sabırlı olma(2) becerisi tespit edilmiştir.Konuyla ilgili örnekler aşağıda sunulmuştur.

Resim 18.Sabırlı olma becerisi görseli

Resim 18 de Vazgeçmeden yıldızın kaymasını bekleyen bir kedi resmedilmiştir. Okul öncesi dönem çocukları için sabırlı olma becerisi vurgulanmaktadır.

4.5. “Annemin Çantası”adlı kitaba ilişkin bulgular

Sara Şahinkanat tarafından okulöncesi dönem çocuklarına yönelik yazılan “Annemin Çantası” Ayşe İnan tarafından resimlendirilmiş ve 2018 yılında yayınlanmıştır. Kitap içerisinde yer alan kahramanlar: bir anne, iki çocuk, bir kedi, bir martı, kaptan ve etrafta olan çocuklardır. Ana kahramanları ise anne ve çocuklarıdır.

Hikayenin konusu şöyledir: İki küçük çocuk oyun oynamayı çok sevmektedir. Oyun oynarken üzerlerini kirletirler ve annenin çantasından çıkan kıyafetlerle üstlerini değiştirirler. Oyun sırasında kaydırağın kenarına çarpan çocuğun dizinin yaralandığı görülmektedir. Anne yine çantasını açar ve yara bandıyla pansuman yapar. Yorulan çocuklar ağacın gölgesinde dinlenirler ve yine anne çantasından öykü kitabı çıkarır, çocuklarda keyifle dinler. Sonrasında çocukların karnı acıkır ve annelerinin çantasından bu sefer yemek için malzemeler çıkmaktadır. Sonrasında deniz havası almaya karar veren anne ve çocuklar dönüş yolunda denizin ortasında kalırlar. Kahraman anne çantayı boşaltıp yırtıp bir yelken yapar. Süper kahramanın çanta olduğu hikaye sonuna kadar belirtilse de hikaye sonunda açık ileti olarak kahraman olanın her şeyi düşünen anneleri olduğunu anlayan çocuklar görülmektedir.

Kitapta çocukların oyun oynama isteklerine merak duygularına ve hayvan sevgisine yaşlarına uygun olarak sıkça yer verilmiştir. Kitapla ilgili yapılan analiz sonucunda; kitapta

örtük yada açık bir şekilde yer alan değerler, beceri ve kavramlar belirlenmiştir. Konuyla ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

4.5.1. “Annemin Çantası”Adlı Kitapta yer alan değerler

Annemin çantası adlı kitata genel olarak “sevgi” değeri yer almakla birlikte metin kısmında “hayvan sevgisi/ duyarlılık/ merhamet, doğa sevgisi, temizlik, fedakârlık, aile birliğine önem verme” gibi değerlere yer verildiği görülmüştür. Konuyla ilgili durum tablo 10 de betimlenmiştir.

Tablo 10

“Annemin Çantası” Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular

Verilen Değer	Değerin Hangi Cümle İle Verildiği
Hayvan sevgisi/ duyarlılık/ merhamet(2)	Şuradaki minik kedi, pek aç kalmış besbelli. (s.15) Martılarla balıklar eksik kalmasın, Azıcık da onları doyuralım (s.18)
Doğa Sevgisi (1)	Hava çok güzel, Ne de olsa yaz ortası (s.2)
Temizlik (1)	Kaydırak, salıncak derken, Pantolonumu yırtmışım ben Kardeşimse çamura batmış, Giysilerimizi değiştirmeliyiz hemen. (s. 3)
Fedakârlık (1)	Annem boşaltıyor çantayı. Yırtıyor, açıyor yanlarını. (Gemiği kurtarmak için) (s.19)
Aile birliğine önem verme/ Anne sevgisi(1)	Her şeyi akıl eden, benim biricik annem (s.25)

Kitabın genelinde çocuklar ve anneleri birbirlerine sevgi dolu davranmaktadır. Hayvan sevgisi/ duyarlılık/ merhamet(2), hayvanlarla ilgili yaşanan sorunlara (örneğin açlık) duyarlılık göstererek ve merhamet ederek, onların karınlarını doyurma isteği konusuyla ele

alınmıştır. Bu bağlamda hayvan sevgisi geliştirilmek hedeflenmiştir. Öte yandan kitapta “*Hava çok güzel, Ne de olsa yaz ortası (s.2)*” şeklindeki cümleyle doğa betimlenmiş, böylece doğa sevgisi verilmiştir.

Çamurda kirlenen kardeşlerin temizlenme ihtiyacının dile getirilmesi temizlik değeri bağlamında değerlendirilirken, gemiyi kurtarmak için annelerinin çantalarını feda etmesi de fedakarlık değeri ile ilişkilendirilmiştir. Ayrıca annelerine ve birbirlerine sarılan çocukların aile olarak geçirdikleri güzel bir yaz gününe vurgu yapılarak aile birliğine önem verme ve anne sevgisi ele alınmıştır.

Ayrıca kitabın görsellerinde “ sevgi(2), temizlik (1), yardımseverlik(1), sorumluk (1) ve estetik (1)” değerleri tespit edilmiştir. Konuyla ilgili örnekler aşağıda sunulmuştur. Resimlendirme çocukların duygu dünyalarına giden önemli bir yoldur. Okul öncesi dönem çocuğu için, gelişimi dolayısı ile somutlaştırma çok önemlidir.

Resim 19. Sevgi değeri görseli

Resim 19 incelendiğinde çocuklarının üstlerini gülümseyerek değiştiren anne ve annesine sarılan çocuklar resmedilmiştir. Bu görseller ile sevgi değeri üzerinde durulduğu söylenebilir.

Resim 20. Temizlik değeri görseli

Resim 20 incelendiğinde yırtılan pantolonunu fark edip annesine gösteren çocuk resmedilmiştir. Bu görsel ile temizlik değerine vurgu yapılmaktadır.

Resim 21. Yardımseverlik değeri görseli

Resim 21 incelendiğinde çocukların kedileri beslediği görülmektedir. Bu görselle yardımseverlik değeri üzerinde durulduğu söylenebilir.

Resim 22. Sorumluluk değeri görseli

Resim 22 incelendiğinde çantasını yırtıp gemiyi kurtaran anne resmedilmiştir.Bu görselle Sorumluluk değerine vurgu yapılmış denilenebilir.

Resim 23. Estetik değeri görseli

Resim 23 incelendiğinde çocukların hayranlıklarını ve şaşkınlıklarının resmedildiği görülmektedir.Verilmek istenen değer estetik olduğu söylenebilir.

4.5.2.“Annemin Çantası”adlı kitapta yer alan beceri ve kavramlar

Okul öncesi dönem çocukları için yaşam becerileri çok önemlidir. Hayatı yeni öğrenen ve ona uyum sağlayan sosyal bir varlık olarak başarılı ve mutlu bireyler olmaları için gerekli becerilerin kazandırılması kitabın değerini artırmaktadır. Dil gelişimi ve kendini doğru ifade etmeyi öğrenen çocuklar için ise kavramlar da önem teşkil etmektedir.

Kitapta değerler dışında bazı cümlelerde beceri ve kavramlarda tespit edilmiştir. Annemin çantası adlı hikayede farkındalık(1), özdenetim(1),paylaşma(1), karar verme(1), kurallara uyma (1) gibi becerilere yer verildiği görülmüştür. Konuyla ilgili durum tablo 11 de betimlenmiştir.

Tablo 11

“Annemin Çantası” Kitabında Yer Alan Beceri ve Kavramlara Yönelik Bulgular

Kullanılan cümleler	Beceri
Hava çok güzel	Farkındalık
Ne de olsa yaz ortası Sıcak-Soğuk	
Kaydırak, salıncak derken	Öz Denetim
Pantolonumu yırtmışım ben	
Kardeşimse çamura batmış	
Giysilerimizi değiştirmeliyiz hemen. Kirli-Temiz	
Martılarla balıklar eksik kalmasın	Paylaşma
Azıcık da onları doyuralım Aç-Tok	
Annem boşaltıyor çantayı	Karar Verme
Yırtıyor, açıyor yanlarını... Boş-Dolu	
Annem okuyor, biz dinliyoruz.	Kurallara Uyma

Yukarıdaki tablo incelendiğinde “*hava çok güzel, nede olsa yaz ortası*” kelime dizinine baktığımızda okul öncesi dönem çocuğu için mevsime göre hava durumunun farkına varılabileceği bir beceri aynı zamanda bunu düşünen çocuk için sıcak-soğuk kavramının verildiği görülmektedir. Sara Şahinkanat kitaplarında yazılarında beceri ve kavramlar olduğu gibi görsellerdende bazı beceri çıkarımları yapılabilmektedir.

Resim 24. Paylaşma becerisine vurgu

Resim 24 de ekmeğini hayvanlarla paylaşan çocuklar okul öncesi dönem çocukları için paylaşma becerisine vurgu yapmaktadır.

4.6. “Mevsimlere Güzelleme”adlı kitapta yer alan değerlere ilişkin bulgular

Sara Şahinkanat ve Arslan Sayman tarafından okulöncesi dönem çocuklarına yönelik yazılan ‘Mevsimlere Güzelleme’ Deniz Üçbaşaran tarafından resimlendirilmiş ve 2019 yılında yayınlanmıştır. Kitap içerisinde yer alan kahramanlar: mevsimler, aylar, nesneler ve çocuklarıdır.

Kitabın konusu şöyledir: Her ayın, her mevsimin kendine özgü güzelliklerinin anlatıldığı ayrı ayrı bölümler vardır. Kitabın genel konusu mevsimlerdir diyebiliriz.

Kitapta çocukların doğa olaylarına bakışları yaşlarına uygun olarak sıkça yer verilmiştir. Kitapla ilgili yapılan analiz sonucunda; kitapta örtük yada açık bir şekilde yer alan değerler, beceri ve kavramlar belirlenmiştir. Konuyla ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

4.6.1.“Mevsimlere Güzelleme”adlı kitapta yer alan değerler

Mevsimlere güzelleme adlı kitapta genel olarak “doğa sevgisi” değeri yer almakla birlikte metin kısmında “Sevgi, doğa sevgisi, hayvan sevgisi, özgürlük, özgüven, çevre bilinci, farkındalık, dostluk, merhamet, liderlik ” gibi değerlere yer verildiği görülmüştür. Konuyla ilgili durum tablo 12 de betimlenmiştir.

Tablo 12

“Mevsimlere Güzelleme” Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular

Verilen Değer	Değerin Hangi Cümle İle Verildiği
Doğa Sevgisi	Mevsimler Şiiri(s.1) İlkbahar Şiiri(s. 3)
Sevgi	Uçurtmaya övgü(s. 6) Ağustos Şiiri(s.17)
Hayvan Sevgisi	Kurbağaya övgü(s. 4) Nisan(s7.)
Özgürlük	Haziran (s.13) Sandaletlere övgü (s. 14)
Özgüven	Bisiklete övgü(s8.)
Çevre Bilinci	Yaz (s11.)
Farkındalık	Kumsala övgü(s.12) Ekim şiiri (s.23)
Dostluk	Temmuz (s. 15) Sonbahar Şiiri(s. 19)
Merhamet	Yağmura övgü(s. 20) Kasım Şiiri(s. 25)
Liderlik	Ocak şiiri(s.31) Nara övgü(s.32)

Kitabın genelinde mevsimlerin güzelliğine ve doğa sevgisini vurgu yapıldığı görülmektedir. Her sayfada bir ay, nesne veya meyvelerle farklı değerlerin ele alındığı görülmektedir.

Ayrıca kitabın görsellerinde “ mutluluk(6), sorumluluk(1), estetik(1), dostluk (1) ve özgüven (1)” değerleri tespit edilmiştir. Konuyla ilgili örnekler aşağıda sunulmuştur.

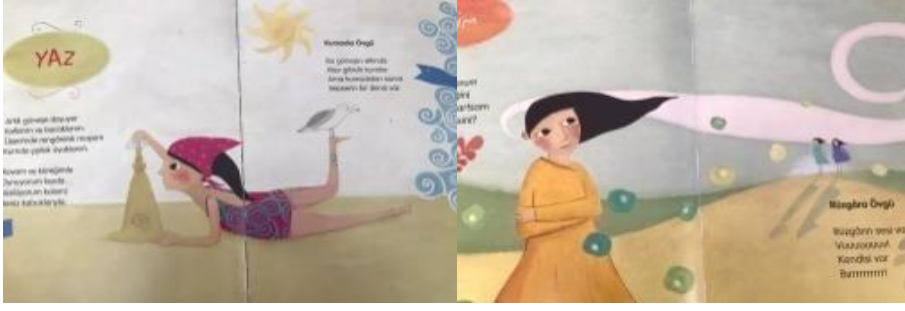
Resim 25. Mutluluk değeri görselleri

Resim 25 incelendiğinde;Sevinçle havaya doğru uçmak, Sevinçle uçurtma uçurmak, Sevinçle bisiklet sürmek,

Resim 26. Mutluluk değeri görselleri

Resim 26 da saçlarını rüzgârda savurup mesut olmak, mutlu bir şekilde oyun oynamak ve Salıncakta kayifle sallanmak gibi eylemler resmedilmiştir.Bu görsellerle mutluluk değeri ele alınmıştır.

Resim 27.Estetik değeri görseli

Resim 27 incelendiğinde Yaptığı çalışmadan memnun kalan çocuk ve hayretle rüzgârı dinlemeye çalışan çocuk resmedilmiştir.Estetik değeri ele alınmış denilebilir.

Resim 28. Sorumluluk değeri görseli

Resim 28 incelendiğinde; Başında meyve sepeti taşıyan çocuk resmedilmiştir. Bu görselde Sorumluluk değerine vurgu yapılmıştır.

Resim 29. Dostluk değeri görseli

Resim 29 incelendiğinde; Birlikte keyifli vakit geçiren iki çocuk resmedilmiştir. Bu görselle dostluk değeri verilmiştir.

Resim 30. Özgüven değeri görseli

Resim 30 incelendiğinde;Gözleri kapalı başı dik bir şekilde çantasını takmış giden bir çocuk resmedilmiştir. Bu görselle özgüven değerine vurgu yapılmaktadır.

Resim 31.Yardımseverlik değeri görseli

Resim 31 incelendiğinde; Tabakadaki yemeği kuşla paylaşan çocuk resmedilmiştir. Bu görselle Yardımseverlik değeri verilmektedir.

4.6.2. “Mevsimlere Güzelleme”adlı kitapta yer alan beceri ve kavramlar

Kitapta değerler dışında bazı cümlelerde beceri ve kavramlarda tespit edilmiştir. Mevsimlere güzelleme adlı kitapta eleştirel düşünme(5), gözlem(5), sabırlı olma(4), özdenetim (3) , karar verme(1), işbirliği (1) gibi becerilere yer verildiği görülmüştür. Konuyla ilgili durum tablo 13 de betimlenmiştir.

Tablo 13

“Mevsimlere Güzelleme” Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular

Değerin Hangi Cümle İle Verildiği	Beceri
Mevsimler Şiiri(s.1) mevsimler	Karar verme (1)
İlkbahar Şiiri(s. 3) Renkler	Eleştirel düşünme (5)
Ağustos Şiiri(s.17)	
Kasım Şiiri(s. 25) Gece gündüz	
Ocak şiiri(s.31)	
Nara övgü(s.32)	
Kurbağaya övgü(s. 4) Renkler	İş birliği (1)

Nisan(s7.)	Sabırlı olma(4)
Bisiklete övgü(s8.) Hayvanlar	
Haziran (s.13) Sıcak soğuk	
Aralık Şiiri(s. 29) Mevsimler	
Uçurtmaya övgü(s. 6) Hava terimleri	Gözlem (5)
Yaz (s11.)	
Yağmura övgü(s. 20) Mevsimler	
Ekim şiiri (s.23) Duyu organları	
Sandaletlere övgü (s. 14) Duyu organları	
Temmuz (s. 15)	Özdenetim (3)
Dondurmaya övgü (s. 16)	
Sonbahar Şiiri(s. 19) Hava olayları	

4.7. “Üç Kedi Bir Canavar”kitabında yer alan değerlere ilişkin bulgular

Sara Şahinkanat tarafından okulöncesi dönem çocuklarına yönelik yazılan “Üç Kedi Bir Canavar” Ayşe İnan tarafından resimlendirilmiş ve 2020 yılında yayınlanmıştır. Kitap içerisinde yer alan kahramanlar: piti, pati, pus, yavru köpek, yavru köpeklerin anneleridir.

Hikayenin konusu şöyledir: Yazarın daha önceki kitabında tanıttığı kahramanlar Piti, Pati ve Pus'un yeni bir macerası anlatılıyor. Kahramanlarımız soğuk ve karlı bir kış gününde bütün gün oynayıp eğlendikten sonra, evlerinden uzakta ısınmak için bir apartman girişine sığınır. Bir leğenin içinde birbirlerini ısıtmaya çalışırken önlerine savrulan bir kağıt parçasında bir canavar olduğu yazar ve korkmaya başlarlar. Canavarın gerçekten olup olmadığını anlarken sandıkları şeyin yavrularını arayan bir köpek olduğunu anlıyorlar..

Kitapta çocukların oyun oynama isteklerine merak duygularına ve hayvan sevgisine yaşlarına uygun olarak yer verilmiştir. Kitapla ilgili yapılan analiz sonucunda; kitapta örtük ya da açık bir şekilde yer alan değerler, beceri ve kavramlar belirlenmiştir. Konuyla ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

4.7.1. “Üç Kedi Bir Canavar”adlı kitapta yer alan değerler

Üç Kedi Bir Canavar adlı kitapta genel olarak “sevgi” değeri yer almakla birlikte metin kısmında “sevgi (2), dayanışma(2),cesaret(2), merhamet/duyarlılık(1), liderlik(1),sorumluluk(1)” gibi değerlere yer verildiği görülmüştür. Konuyla ilgili durum tablo 14 de betimlenmiştir.

Tablo 14

“Üç Kedi Bir Canavar” Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular

Verilen Değer	Değerin Hangi Cümle İle Verildiği
Sevgi(2)	Üç kafadar, başlıyor miniği ovalamaya, Patileri ve vücutlarıyla onu ısıtmaya(s.20). Teşekkür eder gibi... sürtüyor ıslak burnunu, Yalıyor minik diliyle, kediciklerin yüzlerini.(s.21)
Dayanışma(2)	Şu leğeni bir kuytuya taşımalı. Yan yana sokularak ısınmalı.(s.8) Dayanamıyor, yuvarlanıyor karda... Kardan kedi yapıyorlar(s.3)
Cesaret(2)	Pus ise sakın adımlarla yaklaşıyor karaltıya. Çok geçmeden dönüyor Aaa! Ne var acaba Pus’un kucağında? s(s.18) Küt küt... küt küt atsa da kalpleri. Yine de aralıyorlar gözlerini.(s.26)
Merhamet(1)	Minicik bir köpek yavrusu. Üzerinde hâlâ süt kokusu. Ama, yalnız başına ne arıyor burada? Bari soğuktan donmasa.(s.19)
Liderlik(1)	Pus’un gözünden kaçmaz neyse ki, Bir apartman girişi... hemen şuradaki.(s.10)
Sorumluluk(1)	Bayılınca bizim kafadarlar, Canavar onları taşımış sıcak kulübesine. Üçünü de yatırmış en rahat köşesine.(s.27)

Kitabın genelinde üç kedinin dostluklarına vurgu yapıldığı görülmektedir.sevgi(2), minik yavruyla yaşadıklarıyla dayanışma (2) yaşanan sorunlarla (örneğin birbirlerini ısıtma gerekliliği) ele alınmıştır..cesaret(2) değerine kalplerinin atışını ile ilgili betimlemelerden çıkarabiliyoruz. Öte yandan kitapta. “Pus fısıldıyor: “Bu bir şaka olmalı. Canavar diye bir şey yoktur Herkes aklını kullanmalı.”(s.11)şeklindeki cümleyle bilimsellik(1) değerine vurgu yapılmıştır. liderlik (1) değerine Pus’un gözünden kaçmaz neyse ki,Bir apartman girişi... hemen şuradaki.(s.10) cümleyle ele alınmıştır.

Aynı zamanda üüyen hayvanları klübesine götüren köpek ile sorumluluk (1) ele alınmıştır.

Ayrıca kitabın görsellerinde “ merhamet(2), sevgi (2), estetik(2), dostluk (1) ve cesaret (1)” değerleri tespit edilmiştir. Konuyla ilgili örnekler aşağıda sunulmuştur.

Resim 32.Merhamet değeri görseli

Resim 32 incelendiğinde; Üşüyen yavru köpeğe sarılan kediler resmedilmiştir. Bu görsellerle merhamet değeri ele alınmıştır.

Resim 33. Sevgi değeri görseli

Resim 33 incelendiğinde; Neşe ile birbirine sarılan, sevgiyle birbirine bakan ve şefkatle kedilere ve yavrularına sarılan köpek resmedilmiştir. Bu görsellerle sevgi değeri üzerinde durulmuştur.

Resim 34. Estetik değeri görseli

Resim 34 incelendiğinde; Manzaraya hayran ve şaşkın şekilde bakan resmedildiği görülmüş ve estetik değerin verilmek istendiği anlaşılmıştır.

Resim 35. Dostluk değeri görseli

Resim 35 incelendiğinde; Birlikte eğlenen çocuklar resmedilmiştir. Bu görselle dostluk değeri ele alınmıştır.

Resim 36. Cesaret değeri görseli

Resim 36 incelendiğinde; Korkulacak duruma karşı sakin olma durumu resmedilmiş ve cesaret değerine vurgu yapılmıştır.

4.7.2. “Üç Kedi Bir Canavar”adlı kitapta yer alan beceri ve kavramlar

Kitapta değerler dışında bazı cümlelerde beceri ve kavramlarda tespit edilmiştir. Babamın battaniyesi adlı kitabının metin kısmında “doğru karar verme /problem çözme(3) ,işbirliği(2), gözlem(1) empati(1) ön yargıyı fark etme (1) gibi becerilere yer verildiği görülmüştür. Konuyla ilgili durum tablo 15 de betimlenmiştir.

Tablo 15

“Üç Kedi Bir Canavar” Kitabında Yer Alan beceri ve kavramlara Yönelik Bulgular

Hangi Cümle İle Verildiği	Beceri
Dayanamıyor, yuvarlanıyor karda...	İşbirliği
Kardan kedi yapıyorlar(s.3)	
Üç kafadar, başlıyor miniği ovalamaya, Patileri ve vücutlarıyla onu ısıtmaya(s.20).	
Pus fısıldıyor: “Bu bir şaka olmalı.Canavar diye bir şey yoktur...	Doğru karar verme
Herkes aklını kullanmalı.”(s.11)	Problem çözme
Pus ise sakin adımlarla yaklaşıyor karaltıya. Çok geçmeden dönüyor	

Aaa! Ne var acaba Pus'un kucağında? s(s.18)	
Şu leğeni bir kuytuya taşımalı.Yan yana sokularak ısınmalı.(s.8) Sıcak-soğuk	
Pus'un gözünden kaçmaz neyse ki, Bir apartman girişi... hemen şuradaki.(s.10)	Gözlem
Minicik bir köpek yavrusu. Üzerinde hâlâ süt kokusu. Ama, yalnız başına ne arıyor burada? Bari soğuktan donmasa.(s.19) Küçük-büyük Soğuk-sıcak	Empati
Ah, şu Piti ile Pati... Her şeyi canavar sanıyorlar.(s.13)	Ön yargıyı fark etme
Teşekkür eder gibi... sürtüyor ıslak burnunu, Yalıyor minik diliyle, kediciklerin yüzlerini.(s.21) Islak-kuru Duyu organları	
Küt küt... küt küt atsa da kalpleri. Yine de aralıyorlar gözlerini.(s.26) Açık-kapalı	
Bayılınca bizim kafadarlar, Canavar onları taşımış sıcak kulübesine. Üçünü de yatırmış en rahat köşesine.(s.27) Sıcak-soğuk	

Ayrıca kitabın görsellerinde işbirliği(1) becerisi tespit edilmiştir. Konuyla ilgili örnek aşağıda sunulmuştur.

Resim 37. İşbirliği becerisi görseli

Resim 37 de Birlik içerisinde ürün ortaya çıkaran kediler resmedilmiştir. Okul öncesi dönem çocukları için iş birliği becerisi kazandırılmak amaçlanmıştır

4.8. “Babamın Battaniyesi”adlı kitaba ilişkin bulgular

Sara Şahinkanat tarafından okulöncesi dönem çocuklarına yönelik yazılan “Babamın Battaniyesi” Ayşe İnan tarafından resimlendirilmiş ve 2018 yılında yayınlanmıştır. Kitap içerisinde yer alan kahramanlar; baba, iki kardeş, dev balık, üç kafadar Piti,Pati,Pus ve bir kedir. Ana kahramanları ise baba ve çocuklarıdır.

Hikayenin konusu şöyledir: İki küçük çocuk oyun oynamayı çok sevmektedir. Günü babalarıyla geçiren çocuklar battaniyeyi değişik şekillere dönüştürerek çeşitli oyunlar oynarlar. Dışarıya baktıklarında ağaçta kalan bir kedi görürler ve oyun oynadıkları battaniyeyle minik kediye kurtarırlar. Kitabın sonunda ise battaniye babaların kucağında dinlenen çocukların ve kedilerin üzerlerini sarar.

Kitapta çocukların oyun oynama isteklerine merak duygularına ve hayvan sevgisine yaşlarına uygun olarak sıkça yer verilmiştir. Kitapla ilgili yapılan analiz sonucunda; kitapta örtük ya da açık bir şekilde yer alan değerler, beceri ve kavramlar belirlenmiştir. Konuyla ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

4.8.1 “Babamın Battaniyesi”adlı kitapta yer alan değerler

Babamın battaniyesi adlı kitapta genel olarak “sevgi” değeri yer almakla birlikte metin kısmında ‘hayvan sevgisi/ duyarlılık/ merhamet(2), mutluluk(2), yardımseverlik,/dayanışma(2), sorumluluk(1),aile birliğine önem verme(1)” gibi değerlere yer verildiği görülmüştür. Konuyla ilgili durum tablo16 de betimlenmiştir.

Tablo 16

“Babamın Battaniyesi” Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular

Verilen Değer	Değerin Hangi Cümle İle Verildiği
Hayvanseverlik/duyarlılık/ Merhamet(2)	Masum bakışlı bir kedi kalmış ağaçta.İki kedi uğraşüyor ona ulaşmayı Ne yapmalı? Kedicigi nasıl kurtarmalı(s.27) Aceleyle hazırlanıyoruz...Kedicik üşümesin. Hemen iniyoruz aşağıya. İtfaiyeci olmuşuz ya... Battaniyemiz dönüşüyor, kurtarıcı bir brandaya.(s.30)
Mutluluk (2)	Boyuyoruz yüzümüzü Kızılderili oluyoruz bir anda Kutlama dansları yapıyoruz Zafer çılgınlıkları atıyoruz altında (s.8) Önce biraz kıkırdıyoruz, sonra bolca kıkırdıyoruz. Sonunda boğuluyoruz kahkaya (s.11)
Yardımseverlik Dayanışma (2)	İki ucundan tutuyoruz sıkı sıkı... Önce kardeşimi sallıyoruz babamla.(s.22) İki kafadarın da yardımıyla, şekilden şekile giriyoruz.(s.31)
Sorumluluk (1)	Babam düşünceli... kaşıyor alnını“Haydi” diyor, “Şimdi itfaiyeci olma zamanı”.(s.27)
Aile birliğine önem(1)	Neyse ki sığıştık koyun koyuna, babamın kalbi gibi sıcacık, yumuşacık, kocamaaaan battaniyesinin altına.(s.35)

Kitabın genelinde çocuklar ve babalarıyla birbirlerine sevgi dolu davranmaktadır. Hayvan sevgisi/ duyarlılık/ merhamet(2), hayvanlarla ilgili yaşanan sorunlara (ağaçta kalan kedi gibi) duyarlılık göstererek ve merhamet ederek, onu kurtarma isteği konusıyla ele alınmıştır. Bu bağlamda hayvan sevgisi geliştirilmek hedeflenmiştir. Öte yandan kitapta “Babam düşünceli... kaşıyor alnını “Haydi” diyor, “Şimdi itfaiyeci olma zamanı”.”(s.27) şeklindeki cümleyle sorumluluk almaya karar verme davranışıyla sorumluluk değeri verilmiştir.

Oyun oynarken kıkırdama, kahkaha atma davranışlarının dile getirilmesi mutluluk değeri bağlamında değerlendirilirken, oyun sırasında birbirlerine yardım eden kardeşler yardımseverlik ve dayanışma değerini vermiştir. Ayrıca babalarına sarılarak dinlenen çocukların aile olarak geçirdikleri güzel bir güne vurgu yapılarak aile birliğine önem verme olarak ele alınmıştır.

Ayrıca kitabın görsellerinde “ mutluluk(3), yardımseverlik (2), aile birliğine önem (1) ve estetik (1).özgüven (1)” değerleri tespit edilmiştir. Konuyla ilgili örnekler aşağıda sunulmuştur.

Resim 38. Mutluluk değeri görselleri

Resim 38 incelendiğinde; Çocuklarıyla oyun oynayan baba, gülen yüzlerle birbirine sarılan aile, kahraman olduklarını gösteren gazete haberlerine sevinçle bakan çocuklar resmedilmiştir. Bu görseller ile mutluluk değeri üzerinde durulduğu söylenebilir.

Resim 39. Yardımseverlik değeri görselleri

Resim 39 incelendiğinde; Baba ve çocuğun yardımlaşarak diğer çocuğu battaniyede sallaması, Üç kedinin yavru bir kediye kurtarma çabası, Koşarak yardıma giden baba ve çocukları resmedilmiştir. Görseller ile verilmek istenen değerin yardımseverlik olduğu söylenebilir.

Resim 40. Aile birliğine önem değeri görseli

Resim 40 incelendiğinde; Sevgiyle çocuklarına bakan baba resmedilmiştir. Bu görselin aile birliğine önem değeri olduğu söylenebilir.

Resim 41. Estetik değeri görseli

Resim 41 incelendiğinde; Yaptıkları işe hayran bir şekilde bakan baba ve çocukları resmedilmiştir. Bu görselle estetik değeri verilmiştir.

Resim 42. Özgüven değeri görseli

Resim 42 incelendiğinde; Elleri belinde kendinden emin olarak duran çocuk resmedilmiştir. Bu görselle özgüven değeri üzerinde durulduğu söylenebilir.

4.8.2. “ Babamın Battaniyesi” Adlı Kitapta yer alan beceri ve kavramlar

Kitapta değerler dışında bazı cümlelerde beceri ve kavramlarda tespit edilmiştir. Babamın battaniyesi adlı kitabının metin kısmında “işbirliği(3), gözlem(2), sağlıklı olmaya özen /özdenetim(1), azimli olma/karar verme(1), paylaşma(1)” gibi becerilere yer verildiği görülmüştür. Konuyla ilgili durum tablo 17’ de betimlenmiştir.

Tablo 17

“Babamın Battaniyesi” Kitabında Yer Alan beceri ve kavramlara Yönelik Bulgular

Beceriler	Hangi cümle ile veildiği
İşbirliği (3)	İşte, birazdan hazırız yeni oyuna. Battaniye dönüşüyor derme çatma bir sala. Biz de gemisi fırtınada batan...(s.14) Aceleyle hazırlanıyoruz... Kedicik üşümesin.Hemen iniyoruz aşağıya.İtfaiyeci olmuşuz ya...Battaniyemiz dönüşüyor,kurtarıcı bir brandaya. (s.30) (yukarı-aşağı) İki kafadarın da yardımıyla, şekilden şekile giriyoruz.(s.31)
Gözlem(2)	Boyuyoruz yüzümüzü Kızılderili oluyoruz bir anda Kutlama dansları yapıyoruz Zafer çığlıkları atıyoruz altında(s.8) (üstünde-altında) Masum bakışlı bir kedi kalmış ağaçta. İki kedi uğraşıyor ona ulaşmayı Ne yapmalı? Kedicigi nasıl kurtarmalı(s.27) (sayı)
Sağlıklı Olmaya Özen/ Öz Denetim(1)	Artık biraz oyun, biraz hareket gerekecek Ne de olsa bu şiş göbekler Bir şekilde inecek (s.2)(şişman-zayıf)
Azimli Olma/ Karar Verme(1)	Aman ya! Bu iş boşu boşuna bir çırpınma.(s.26)
Paylaşma(1)	Neyse ki sığıştık koyun koyuna,babamın kalbi gibi sıcacık, yumuşacık, kocamaaaan battaniyesinin altına.(s.35)(Sıcak-Soğuk, yumuşak-sert)

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Önceki bölümde araştırma sürecinde elde edilen bulgular yer almıştır. Bu bölümde ise, elde edilen bulgular ve araştırmanın alt problemleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Sonrasında ise, bu değerlendirmeler çerçevesinde öneriler sunulmuştur.

5.1. Sonuç

“Çocuk Edebiyatı Yazarı Sara Şahinkanat’ın Kitaplarının Değerler Eğitimi Kapsamında İncelenmesi” adlı çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1.Yazarın eserlerinde okul öncesi dönem çocuklarına hangi değerleri vermek istediği ve değerler eğitimi bakımından eserlerinin çocuk edebiyatına ne gibi katkıları olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Sara şahinkanatın seçilen sekiz resimli hikaye kitabının Meb okul öncesi eğitim programı ve Meb değerler eğitimi yönergesi kapsamındaki değerleri içermeleri bakımından incelenmiştir.

Tablo 18

Yazıların Değer Analizi

Değerler	Annemin Çantası	Babamın Battaniyesi	Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan	Mevsimlere Güzelleme	Üç Kedi Bir Dilek	Üç Kedi Bir Canavar	Yavru Ahtapot	Maymun Kral
Sevgi	√	√	√	√		√	√	
Saygı						√		
Vatanseverlik						√		
Bilimsellik						√		
Mutluluk		√					√	

Değerler	Annemin Çantası	Babamın Battaniyesi	Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan	Mevsimlere Güzelleme	Üç Kedi Bir Dilek	Üç Kedi Bir Canavar	Yavru Ahtapot	Maymun Kral
Merhamet				√	√	√	√	
Yardımseverlik		√			√	√	√	
Liderlik				√		√		√
Dostluk				√	√	√		√
Adalet								
Hoşgörü (iyimserlik)								√
Dürüstlük								
Cesaret					√	√	√	√
Özgürlük			√	√				
Çevre Bilinci (Doğa Sevgisi)	√		√	√	√			
Tasarruf								
Estetik								
Duyarlılık	√	√		√	√	√		
Aile Birliğine Önem Verme	√	√	√					
Farkındalık				√				
Dayanışma		√		√				
Sorumluluk		√	√			√		√
Fedakarlık	√							

Değerler	Annemin Çantası	Babamın Battaniyesi	Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan	Mevsimlere Güzelleme	Üç Kedi Bir Dilek	Üç Kedi Bir Canavar	Yavru Ahtapot	Maymun Kral
Temizlik	√						√	
Hayvan Sevgisi	√	√						

Tablo 19

Resimlerin Değer Analizi

Değerler	Annemin Çantası	Babamın Battaniyesi	Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan	Mevsimlere Güzelleme	Üç Kedi Bir Dilek	Üç Kedi Bir Canavar	Yavru Ahtapot	Maymun Kral
Sevgi	√	√	√		√	√	√	√
Saygı								
Vatanseverlik								
Bilimsellik								
Mutluluk		√	√	√	√	√	√	√
Merhamet						√	√	
Yardımseverlik	√	√		√				
Liderlik								√
Dostluk				√	√	√		√
Adalet								
Hoşgörü (iyimserlik)								

Değerler	Annemin Çantası	Babamın Battaniyesi	Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan	Mevsimlere Güzelleme	Üç Kedi Bir Dilek	Üç Kedi Bir Canavar	Yavru Ahtapot	Maymun Kral
Dürüstlük								
Cesaret			√			√		
Özgürlük								
Çevre Bilinci				√				
Tasarruf								
Estetik	√	√		√	√	√		
Duyarlılık								
Aile Birliğine Önem Verme							√	
Farkındalık								
Dayanışma		√						
Sorumluluk	√			√				
Fedakarlık								
Temizlik	√							

Tablolar incelendiğinde Sara Şahinkanat'ın sekiz resimli hikaye kitabının meb değerler eğitimi yönergesiyle uyumlu olduğu ve okul öncesi çocukları için verimli bir değerler eğitimi materyali olarak kullanılabileceği sonucu çıkarılmaktadır.

2. Yazarın eserlerinde okul öncesi dönem çocuklarına verilebilecek değerler dışında meb okul öncesi eğitim programında yer alan becerilerde tespit edilmiştir. Tespit edilen beceriler aşağıda tablolştırılmıştır.

Tablo 20

Beceri Analizi

Değerler	Annemin Çantası	Babamın Battaniyesi	Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızıdan	Mevsimlere Güzelleme	Üç Kedi Bir Dilek	Üç Kedi Bir Canavar	Yavru Ahtapot	Maymun Kral
Azimli Olma		√	√					
Eleştirel Düşünme				√				√
Sırasını Bekleme								
Özdenetim								
Empati						√	√	
İşbirliği		√		√	√	√	√	
Gözlem		√		√	√			
Ön Yargıyı FarkEtme			√			√		
Problem Çözme		√				√	√	
Kurallara Uyma	√							√
Türkçeyi Etkili ve Güzel Kullanma								
Paylaşma	√	√						
Sabırlı Olma				√	√		√	√

Değerler	Annemin Çantası	Babamın Battaniyesi	Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan	Mevsimlere Güzelleme	Üç Kedi Bir Dilek	Üç Kedi Bir Canavar	Yavru Ahtapot	Maymun Kral
Sözünde Durma								
Karar Verme	√	√	√	√		√	√	
Sağlıklı Olmaya Özen		√						
Farkındalık	√							
Öz Denetim	√	√		√	√			

Tablo incelendiğinde yazarın kitaplarında birçok beceriye vurgu yapıldığı görülmektedir. Hayatı öğrenen ve bunu deneyimlemesi önemli olan okul öncesi çocukları için beceriler çok önemlidir. Bu kapsamda çocuklara okunacak hikayelerde yapılan vurgularda hayati önem taşımaktadır.

3.Yazarın eserlerinde değerler ve beceriler dışında meb okul öncesi eğitim programı kapsamında çocuklara kazandırılması gereken birçok kavram tespit edilmiştir.

Tablo 21

Kitaplarda Kavramlara Yer Verilme Durumu

Kavram kategorileri	Yavru ahtapot olmak çok zor	Kim korkar kırmızı başlıklı kızdan	Maymun kral	Üç kedi bir dilek	Annemin çantası	Mevsimlere güzelleme	Üç kedi bir canavar	Babamın battaniyesi
Renk								

Geometrik Şekil					√		√	
Boyut	√						√	
Miktar					√			√
Yön/mekanda konum	√		√	√			√	√
Sayı/sayma						√		
Duyu		√		√	√	√	√	√
Duygu	√	√	√	√	√	√	√	√
Zıtlık	√	√	√	√	√		√	√
Zaman		√	√	√		√		

Tablo 21 incelendiğinde okul öncesi eğitim boyunca çocuklara kazandırılması gereken bir çok kavrama da kitaplarda değinildiği görülmektedir. Türkçe dil etkinliklerinde öğün eğitim planı çerçevesinde verilmek istenen kavrama yönelik kitap seçilerek öğretilmek istenen kavram pekiştirilebilir. Kitapların okul öncesi dönem çocuklarının yaşına ve gelişim dönemine uygun olarak yazıldığı söylenilebilir.

5.2. Tartışma

Araştırmanın bu kısmında; araştırma boyunca alt problemler çerçevesinde elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Araştırma süresi boyunca elde edilen analizler daha önce yapılmış olan çalışmalar bağlamında değerlendirilmiştir.

Okul öncesi dönemde pek çok değer, beceri ve kavram çocukların sosyal yaşam içerisinde gelişebilmeleri ve doğru kişilik oluşturabilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmada da okul öncesi dönemde değerler eğitimi kapsamında resimli

hikaye kitaplarının önemi incelenmiştir. Okul öncesi eğitim programları incelendiğinde ayrı bir değerler eğitimi programı olmamasının yanında pek çok disipline yer verilmiş olmasına rağmen değerler eğitimi içine alan kavram ve becerilere de yeterince yer verilmediği görülmektedir. Halbuki toplum içerisinde var olma ve kendini gerçekleştirme süreçleri için 0-6 yaş kritik dönemdir. Bu durum ülkemizde bu konuyla ilgili daha fazla çalışma yapılması gerektiğini bu anlamda eksikler olduğunu ortaya koymaktadır.

Ülkemizde 4-6 yaş arası öğretmenlik yapan eğitimcilerimizin lisans eğitimlerinde birçok alanda dersler alırken değerler eğitimi konusunda tek bir lisans dersi eğitimi almadan mezun olduğu görülmektedir. Bu durum okul öncesi öğretmenlerinde değerler eğitimi çocuklara aktarmak konusunda yetersizlik ortaya çıkarmaktadır.

Okul öncesi dönemde değerler eğitimi kapsamında resimli hikaye kitaplarının neden nasıl ve hangi etkinliklerle bütünleştirilerek uygulanması gerektiği konusu çok önemlidir.

Değerlerin aktarılması, içselleştirilmesi, karaktere dönüştürülmesi ve değerler eğitime dair uygulamaların ve etkinliklerin planlanması; aileler, öğretmenler ve okullar için oldukça karmaşık bir süreçtir. Bu süreçte doğru yöntem ve teknikler kullanılarak hangi değerlerin hangi yolla ve nasıl aktarılacağını tespit etmek gerekmektedir. Bunun için bilimsel çalışmalar ve yaklaşımlar bilinmeli ve göz önüne alınmalıdır. Çocukların gelişim düzeylerine uygun ve onların aktif öğrenmelerinin sağlanacağı etkinlikler planlamak ciddi bir donanım gerektirmektedir.

Akto ve Akto'nun (2017) yaptığı araştırmada öğretmenlerin değerler eğitimi etkinliklerinde anlatım tekniği, hikaye yöntemi, sunum yapma, soru-cevap tekniği, drama ve rol verme yöntemi, gösteri ve beyin fırtınası tekniği, bilgisayar destekli öğretim yöntemleri, benzetim ve tartışma gibi yöntem ve teknikleri kullanarak değer aktarımı yapmak istedikleri görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar bize değer eğitimi etkinlikleri hazırlanırken hangi değerlerin seçildiği, seçilen değerlerin özellikleri ve hangi yöntem ile aktarılacağı bir planlama çerçevesinde olması gerektiğini göstermektedir. Ülkemizde değerler eğitimi üzerine yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri incelendiğinde ise soru-cevap, eğitsel oyun, tartışma, dramatizasyon, anlatım, hikâye okuma, sergi, mikro öğretim, kukla oynatma, yaratıcı drama, gösterip yaptırma, örnek olay incelemesi, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları, etkileşimli kitap okuma gibi yöntem ve teknikler çerçevesinde etkinliklerin uygulandığı tespit edilmiştir (Gökçek, 2007; Tatar, 2009; Atabey, 2014; Öztürk-Samur,

2015; Sözkese, 2015; Sapsağlam, 2015; Ada, 2016; Kılıç, 2017; Halat, 2017; Bakan, 2018).

Değerler eğitimi ve kavram öğretimi konusu da birbiriyle yakından ilişkilidir. Bu yüzden hazırlanacak programların çocukların günlük yaşam becerilerini geliştirecek ve aynı zamanda uygulanabilir çerçevede olması gerekmektedir. Bu noktadan hareketle araştırmanın “Okul öncesi dönemde değerler eğitimi kapsamında resimli hikaye kitaplarından neden ve nasıl yararlanılmalıdır?”

Fidan (1990) okul öncesi eğitimde planlanan etkinliklerin çocukların dikkatini sürekli canlı tutma, hatırlaması için uyarma, ipuçlarını kolayca yakalamasını ve öğrenme sürecine bizzat katılmasını sağlama gibi işlevleri olması gerektiğini ifade etmiştir (Akt. Zembat ve Zülfikar, 2006; Daysal-Ersoy (2011) . Hazırlanan etkinlikler içerisinde Türkçe-dil eğitimi kapsamında resimli hikaye kitapları okuma ve canlandırma , soru sorma gibi etkinlikler yer almaktadır. Bu etkinlikler özellikle çocukların dil becerilerinin gelişmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Bu doğrultuda öğün uygulanan plana göre hikaye seçme bunu dramalaştırma verimli bir öğrenme sürecine katkıda bulunacaktır.

Günlük yaşam becerileri okullarda çocuklara kazandırılması gereken en önemli konulardan biridir. (Kırtel, 2012). Bu doğrultuda okunan kitaplarda öğretilmek istenen konuların ele alınmış olması veya vurgulanmış olması çocuklarda kavram ve değerleri kolaylıkla kendi hayatlarına adapte edebilmesini sağlamaktadır.

Tüm bu sonuçlar doğrultusunda Sara Şahinkanat’ın resimli hikaye kitaplarının planlanan ve uygulanan etkinliklerle birlikte çocukların becerilerini çok yönlü bir şekilde geliştirebileceği, değerler aktarımının doğru bir şekilde yapılabileceği söylenebilir.

5.3. Öneriler

Çalışmanın sonuç ve tartışmasından yola çıkılarak bazı öneriler tespit edilmiştir. Bu öneriler aşağıdaki gibidir.

1. Mevcut okul öncesi eğitim müfredatında değerler eğitimine daha çok yer verilmeli ve kazanım ve göstergeler hazırlanarak etkinlik önerileri geliştirilmelidir. Okul öncesi eğitimde değerler eğitimine yönelik nitelikli resimli hikaye kitapları ve materyal sağlanmalıdır. Öğretmenlerin bütünleştirilmiş etkinlik planları değerler eğitimi aktarımı için özgün içeriklerle sınıfın gelişim düzeyine uygun planlanılmalıdır.

2. Okul öncesi öğretmen adaylarının üniversite eğitim boyunca; okul öncesi dönemde değerler eğitimi konusunda dersler almasını ve konu hakkında farkındalık kazanmalarını sağlamalıdır. Okul öncesi öğretmenlerine ise değerler eğitimi kapsamında çocuklara nitelikli kitap seçme ve nitelikli Türkçe dil etkinlikleri yapabilmeleri için hizmet içi eğitim ve bilgilendirmeler yapılmalıdır.
3. Okul öncesi eğitimde Değerler eğitimi konusunda Türkçe dil etkinlikleri kapsamında sara şahinkanatın eserlerinden yararlanılabilir.

KAYNAKLAR

- Ada, E. (2016). *Erken çocukluk döneminde yaratıcı drama yönteminin değerler eğitimine olan etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 449667).
- Agle, B. R. ve Caldwell, C. B. (1999). Understanding research on values in business. *Business and Society*, 38(3), 326-387.
- Akçay, A. ve Akçay, N. O. (2017). Hikâye kartlarının çocukların görsel ifade becerileri üzerindeki etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(3), 417-432.
- Akto, A. ve Akto, S. (2017). Okul öncesi değerler eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler (nitel bir araştırma). *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 1074-1095.
- Alpöge, G. (2003). *Çocuk edebiyatı projesi: Türkiye'de 1991-2000 yılları arasında çocuk edebiyatı*. Aydın: Organisation Mondiale Pour L'Education Préscolaire.
- Aral, N., Kandır, A. ve Yaşar, M. (2002). *Okulöncesi eğitim ve okulöncesi eğitim programı*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Arıkan, A.(2011). Değerler eğitiminin tanımı, önemi ve kapsamı. A. Arıkan(Ed.),*Okulöncesi dönemde değerler eğitimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Atabey, D. (2014). *Okul öncesi sosyal değerler kazanımı ölçeğinin geliştirilmesi ve sosyal değerler eğitimi programının anasınıfına devam eden çocukların sosyal değerler kazanımına etkisinin incelenmesi*. (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 381548).
- Avcıoğlu, H. (2003). *Okul öncesi dönemdeki çocuklara sosyal becerilerin öğretilmesinde işbirlikçi öğrenme yöntemi ile sunulan öğretim programının etkililiğinin incelenmesi*. Ankara: Ya-pa.
- Baier, K. (1967). The concept of value. *The Journal of Value Inquiry*, 1(1), 1-11.
- Bakan, T. (2018). *Değerler eğitim programının anasınıfına devam eden çocukların değer kazanımı üzerine etkisinin incelenmesi*.(Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 501830).
- Başal, H. A. (2007). *Gelişim ve psikoloji: nasıl mutlu bir çocuk yetiştirebilirim?* (4. Baskı). İstanbul: Morpa Kültür.

- Bayrakçı, M. (2007). *Etkili iletişim sürecinde kişilerarası iletişim becerileri ve yaratıcı drama uygulama örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:234667).
- Bilgin, B.(2004). *İslam ve çocuk*. Ankara. Diyanet İşleri Başkanlığı.
- Bilici, A. B. (2012). Çocukta dini duygunun teşekkülü. *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XIV(1), 189-219.
- Brand, D. L. (1999). *Educating for character in the united states army: A study to determine the components for an effective curriculum for values education in basic training units* (Unpublished Ph. D. Thesis). Erişim adresi: <http://kutuphane.marmara.edu.tr/>
- Budak, S. (2000). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara. Bilim ve Sanat.
- Çağlar, A. (2005). Okulöncesi dönemde değerler eğitimi. M. Sevinç (Ed.). *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar içinde* (2.cilt, s.304-310). İstanbul: Morpa.
- Çağlayan, A. (2005). *Ahlak pusulası ahlak ve değer eğitimi*. İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Cirhinlioğlu, F. G. (2001). *Çocuk ruh sağlığı ve gelişimi: okul öncesi dönem* (1. Basım). Ankara: Nobel.
- Coşkun Keskin, S. (2012). Çocuklar için ‘değer ’neyi çağrıştırıyor? Değerleri gündelik hayata aktarmaya yönelik bir tespit çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1491-1512.
- Coşkun Keskin, S. ve Keskin, Y. (2009). Cumhuriyet dönemi ilkokul (ilköğretim 1. kademe) sosyal bilgiler ve onun kapsamına giren ders programlarında bir değer olarak “barış” ın yeri. *Değerleri Eğitimi Dergisi*, 7(17), 69-92
- Coşkun-Keskin S. (2019). Erken çocukluk döneminde sosyal bilgiler eğitimi ve sosyo-kültürel eğitim. D. Dilek (Ed.),*İçin sosyal bilgiler öğretimi kılavuzu*. Ankara: Pegem Akademi.
- Coşkun-Keskin, S. ve Can, İ. (2016). *Erken çocukluk dönemine yönelik çocuk yazınlarında ekonomi kavramları ve değerleri üzerine bir inceleme*. Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı,519-526 İstanbul.

- Coşkun-Keskin, S. ve Daysal-Ersay, D. (2012). Erken çocukluk döneminde sosyo-kültürel eğitime dair örnek bir çalışma: Mimar Sinan. *International Online Journal of Education Sciences*, 4,117-130.
- Cullinan, B. E. and Galda L. (1994). *Literature and the child* (3rd Ed). USA: Harcourt Brace Company.
- Daysal-Ersoy, D. (2011). *Erken çocukluk döneminde sosyo-kültürel eğitim: Ünlü Türk büyükleri*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:350156).
- Demiray, K. (1953). *Türkçe çocuk edebiyatı*. İstanbul: Milli Eğitim.
- Demircioğlu, İ. H. ve Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi: Amaç, içerik ve işlev. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(15), 69-88.
- Dilidüzgün, S. (2003). *Çocuk edebiyatı ve eğitsel özellikleri, erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Kültür.
- Erdoğan, D. (2002). *İletişimi anlamak*. Ankara: Erk.
- Ergöl, A. (2008). *Anaokulu çocuk kitaplarında deneysel formlar*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:220903).
- Fichter, J. (1990). *Sosyoloji nedir?* (Çev. N. Çelebi). Konya: Toplum.
- Fletcher, Kathryn L. ve Reese, Elaine. (2005). Picture book reading with young children: A conceptual framework. *Developmental Review*, 25, 64-103.
- Gander, M. J. ve Gardiner, H. W. (2010). *Çocuk ve ergen gelişimi*. Ankara: İmge.
- Göğüş, B. (1998). *Anlatım terimleri sözlüğü*. Ankara: Dil Derneği.
- Gökçek, B.S. (2007). *5-6 yaş çocukları için hazırlanan karakter eğitimi programının etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:210279).
- Gönen, M. (1984). Okul öncesi çağı çocuğu ve resimli kitaplar. *Okul Öncesi Eğitimi Dergisi*, 16(28), 20-21.
- Gönen, M. ve Işıtan, S. (2006). *Resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili konuları içermesi yönünden incelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.

- Guba, E. G. ve Lincoln, Y. S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. *Handbook of Qualitative Research*, 2(105), 163-194.
- Güngör, E. (2000a). *Değerler psikolojisi üzerinde araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Güngör, E. (2000b). *Ahlak psikolojisi ve sosyal ahlak*. İstanbul. Ötüken Neşriyat.
- Halat, A.A. (2017). *5-6 yaş grubu çocuklara paylaşma, iş birliği ve sorumluluk değerlerinin kazandırılmasında etkileşimli kitap okuma tekniğinin etkililiğinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 461538).
- Kaya, İ. (2014). Çocuk kitabında görsel katmanlar ve çizerlerimiz. *Türk Dili Dergisi*, CVII(756), 186- 192.
- Kaymakcan, R. ve Meydan, H. (2015). *Öğretmenlere göre değerler eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesi: İstanbul örneği*. İstanbul: Değerler ve Eğitimi II: Dem.
- Kiefer, B. Z., Hepler, S. ve Hickman, J. (2007). *Charlotte Huck 's children 's literature*, U.S: The McGraw-Hill Companies.
- Kılıç, Z. (2017). *Yaratıcı dramaya dayalı etkinliklerin 60 - 66 aylık çocuklara değer kazandırılmasında etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 470514).
- Kırtel, A. (2012). *Erken çocukluk döneminde sosyo-kültürel eğitim: türk tarihine ait bazı önemli olay ve olgular üzerine bir eylem araştırması*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:328124).
- Küçükturan, Güler A. (2005). *Çocuk edebiyatı yayınlanmamış ders notları*. Ankara: Başkent Üniversitesi.
- LaSeur, M. (2005). *Francelia Butler's contribution to peace education: Peace games a curriculum for teaching peacethroughplay*. (Ph.D. Thesis). Erişim adresi: <https://www.semanticscholar.org/>
- Merter, F. ve Şekerci, H. (2015). Değerlerin kaybolma durumuna ilişkin sınıf öğretmeni görüşlerinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(3), 851- 874.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2006). *Okulöncesi eğitim programı (36-72 aylık çocuklar için)*. Ankara: MEB.

- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2013). *36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Morgan, D. L. (1996). *Focus groups as qualitative research* (C. 16). New York: Sage.
- Oğuzkan, A. F. (2013). *Yerli ve yabancı yazarlardan örneklerle çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı.
- Oğuzkan, A., F. (2000). *99 soruda çocuk edebiyatı* (Yay. haz. M. R. Şirin). İstanbul: Çocuk Vakfı.
- Oktay, A. (1999). *Yaşamın sihirli yılları: okul öncesi dönem* (2. Baskı). İstanbul: Epsilon.
- Oktay, A. (2005). Okulöncesi eğitimin önemi ve yaygınlaştırılması. A. Oktay ve Ö.P. Unutkan (Eds.), *Okulöncesi eğitimde güncel konular*. İstanbul: Morpa.
- Öktem, D. (2012). “Türkiye’deki çocuk adalet sisteminin yönetimi ve yaş ayrımcılığına ilişkin paradigmanın incelenmesi”, *Türkiye’de çocuk adalet sisteminin yönetimi, İHOP*. Ankara: Uluslararası Çocuk Merkezi.
- Özkan, R. (2010). “Türk eğitim sisteminde himayeci değerler: İlköğretim ders kitapları örneği”. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1124-1141.
- Öztürk Samur, A. (2015). Erken çocukluk döneminde değerler eğitimi. M. Gündüz (Ed.). *Değerler eğitimi*. Ankara: Maya Akademi Yayın Dağıtım Eğitim Danışmanlık.
- Öztürk-Samur, A. (2011). *Değerler eğitimi programının 6 yaş çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimlerine etkisi*. (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:279111).
- Poyraz, H. (2007). Değerlerin kuruluşu ve yapısı. R. Kaymakcan ve diğerleri (Ed.). *Değerler ve eğitimi*. İstanbul, Değerler Eğitimi Merkezi.
- Researchgate. *Değer sınıflaması üzerine aksiyonel bir deneme(PDF)*. Available from: https://www.researchgate.net/publication/301343303_Deger_Siniflamasi_Uzerine_Aksiyonel_Bir_Deneme.
- Sapsağlam, Ö. (2015). *Anasınıfına devam eden çocuklara uygulanan sosyal değerler eğitimi programının sosyal beceri kazanımına etkisinin incelenmesi*. (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 397373).
- Saygılı, G. (2015). Değerlerin tanıtımı, özellikleri ve sınıflandırılması. M. Gündüz (Ed.). *Değerler eğitimi*. Ankara: Maya Akademi Yayın Dağıtım Eğitim Danışmanlık.

- Seale, C. (1999). Quality in qualitative research. *Qualitative Inquiry*, 5(4), 465-478.
- Şeker, S. (2011) *Eğitimin psikolojik temelleri” eğitim bilimlerine giriş ders kitabı*. İstanbul: İdeal Kültür.
- Sever, S (2013b). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: Tudem.
- Sever, S. (2003a). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Kök.
- Şirin, M.R. (2011). *BM çocuk hakları sözleşmesi kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı.
- Sözkesen, A. (2015). *60-72 aylık çocukların değer eğitiminde öykü temelli yaratıcı drama yönteminin etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 413992).
- Suh, B. ve Traiger, J. (1999). Teaching values through elementary social studies and literature curricula. *Education*, 119(4), 723–727.
- Süntar Akhan, N. E. (2010). *İlköğretim sosyal bilgiler öğrencilerinde ekonomi okuryazarlığının durumu ve geliştirilmesi*. (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 279671).
- Tatar, A. F. (2009). *Okul öncesi eğitiminde (5-6 yaş) hoşgörü eğitimi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 249264).
- Ural, S. (2013). Okul öncesi çocuk kitaplarının tanımı. M. Gönen (Ed.). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Ertem.
- Uyanık Balat, G. ve Balaban Dağal, A. (2009). *Okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkinlikleri*. Ankara: Kök.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2005). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Basım Yayım Pazarlama.
- Yavuzer, H. (2006). *Çocuk psikolojisi* (29. Basım). İstanbul: Remzi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yuvacı, Z. (2013). *Okulöncesi değerler eğitimi uygulayan okullardan seçilen değerlerin ve etkinliklerin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 332620).
- Zembat, R. ve Zülfikar, S. (2006). Okul öncesi öğretmenlerinin sohbet ve hikâye etkinliklerinde kullandıkları öğretim yöntemlerinin incelenmesi. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 6(2), 587-608